

Свеска XII.

Сарајево, Децембар 1893.

Година VII.

Власник: АЕМ. Консисторија.

Уредник: Ђ. Петровић, протопрезвитер.

Број 2380.

Архијерејска посланица

Пречасном српско-православном свештенству обојега реда Добро-босанске Епархије.

Духовна власт освједочила се је из многих записника свештеничких сједница по неким протопрезвитератима Наше стране Епархије, да свештеници нијесу стављали на дневни ред својих сједница: *проповиједање слова Божијег у храмовима, и поучавање парохијана у вјери и дужностима хришћанским*, нити су ту неопходну дужност свога пастирског рада истицали, и о томе се савјетовали; као и то, које мање треба из народа искорјењавати, и бесједом осуђивати.

Осим тога духовна власт имала је прилике у току неколико година чешће пута чути, а и од неких страна и службено и приватно добијала је и добија извјешћа:

1) Да у многим парохијама, у којима се цркве налазе, због немарности духовних пастира, ријетко кад да се недјелом и празником из уста свештеничких чује

проповијед, или бесједа, особито онда, кад највише народа у цркву дође на молитву, па то било у селима, или варошима и варошицама.

2) Да има парохија и цркви, у којима никад народ није чуо бесједе и проповиједање ријечи Божије, те у тим парохијама „Христово стадо од глади гине, или по отвореној наши лута“.

Ово нас је немало дирнуло, а понајвише жалимо на многе свештенике Наше Епархије, који не скатрају за своју свету дужност проповиједање слова Божијег, и учење и васпитавање својих парохијана, и младога српског подмлатка у духу религиозно-моралном.

Није ли то грдни назадак? није ли то велика срамота за наше свештенство, и сараднике у винограду Господњем? није ли то превелики грјех ма души сваког пастира духовне паштве своје?

Свештеници! И сами знате, да је проповиједање слова Божијег и владање по њему прва и најглавнија дужност, и обвеза сваког свештеника.

Знате, да сâм Спаситељ наш Христос и Господ, шаљући своје ученике и апостоле по свијету на служење, прије свега заповиједно им је: *идише, научише све народе* (Мат. 28, 19; Мар. 16, 15. 16). И апостоли сматрали су за главну обвезу и дужност своју учити људе и проповиједати слово Божије, јер говори св. апост. Павле: *Ако непроповиједам јеванђеље, тешко мени* (I Кор. 9, 16). — Они су ову дужност и својим пријемницима — духовним пастирима налагали са ријечима Тимотеју: „*Заклињем те дакле пред Богом и Господом нашијем Исусом Христом, који ће судити живима и мртвима, доласком његовијем и царством његовијем: проповиједај ријеч, настој у добро вријеме и у невријеме, покарај, запријети, умоли са свакијем спошењем и учењем* (II Тим. 4, 1 и 2).

Правила апостолека (36 и 58), и саборна (VI. васељ. 19), наређују свештеницима, да проповиједају слово Божије. Особито 19. правило VI. васељ. сабора обвезује свештенике, и заповиједа им, да говоре проповиједи и бесједе сваке недјеље и празника, и да у цркви народ поучавају.

Свети оци православне једне, свете саборне и апостолске цркве, својим примјером показали су се неуморни дјелатељи у проповједничкој дужности, као: св. Василије велики, св. Глигорије Богослов, св. Јован Златоуст, св. Сава српски просвјетитељ, и многи други светитељи и служитељи олтара Божијег.

Па и наши стари духовници и свештеници, истина да су били без велике науке, али су ипак кадри и вољни били свакоме Хришћанину и Србину у свако

доба и на сваком мјесту добар очински савјет и добру поуку дати и у храму и у дому, и на сваком мјесту. О томе имамо доста примјера да се на њих угледамо

Сада Богу хвала, имамо већином свештеника, који су учили богословске науке. па шта ови раде као свештенослужитељи и пастири? — Они ријетко кад бесједе; или баш никако не проповиједају слово Божије недјељом и празником у храмовима, и у парохијама на зборним мјестима; они се ријетко кад сјећају да у данашње вријеме уче, и упућују, да чувају и *шеству сапасају*, (Мат. 13, 25.); *они не траже своје духовне овце које су зашле* (Мат. 14, 12)

Ни један свештеник не смје сматрати своју проповједничку дужност за маловажну; напротив то је најглавнија његова дужност као црквеног пастира, као српског свештеника, па ма он стајао на ком било ступњу јерархије, — без разлике чина и положаја; то је узвишена његова задаћа, коју је он узео на себе примањем сана свештеничког, — примањем св. агнца из руке свога архијереја.

Свештеници, који се добро старају за вијерне своје, даје се двогуба част, а особито онима, који се штруде у ријечи и у науци (I. Тим. 5, 17).

Кроз цио живот свој сваки свештеник и служитељ олтара Божијег, дужан је учити повјерено му стадо духовно, у истинама божанствене вјере хришћанске; дужан је старати се о спасењу душа својих парохијана; а ту дужност своју треба да извршује бесједом, и проповиједањем својим на сваком мјесту, а особито у храму. Ова његова дужност у правом смислу може се назвати *дјелање анђелско*, јер се и сâм свештеник у св. Писму назива *анђелом*, па за то његове усне треба да чувају знање, и закон да се тражи из њего-

вијех уста, почем је он анђео Господа над војскама (Малах. 2, 7).

Кад је овако узвишен и свети позив проповједника црквеног, онда сваки свештеник, који занемарује ову свету дужност своју, узима на себе велику одговорност и пред Богом и народом. За недостојно вршење своје учитељске дужности, сваки ће свештенослужитељ предстати страшном суду Божијем, и даваће одговора за своје стадо, *ако ово буде огрезло у безакоњу због недостатка духовног видјела* (Јез. 3, 18.; Мат. 23, 13).

За то сваки свештеник ваља да се озбиљски потруди око проповиједања слова Божијег, и ширења истина хришћанских у повјереном му духовном стаду.

Такав пастир који учи и наставља људе у спасоносној науци Христовој, сматра се као сурадник самог Исуса Христа, као прави посљедовач светих апостола, као свјетилник што сија међу људима, као сунце.

Такав свештеник, који поучава народ у истинама, и моралу хришћанском, он уједно и васпитава своје стадо, он сазидава тијело цркви Христовој, он распростира славу Божију, и спрема људе за вјечно спасење.

Свештениково дјелање на утврђењу слова Божијег међу Хришћанима, најбоље је одликовање његово у народу српско-православном и његовим парохијанима. — Његово дјеловање несастоји се само у служењу у цркви, и у отправљању разних свештенодјејстава и служби црквеним уставом прописаних; оно се састоји још и у томе: да свештеник свугдје, у свако доба и при свакој прилици учи и проповиједа.

Свештеници! Ви треба на првом мјесту да сте учитељи свога народа — сво-

јих парохијана; ви треба да имате из углед свога рада и дјеловања, узвишена примјер Христа Спаситеља, и његових ученика.

Господ Исус Христос није пропустио ни једне прилике, да не рече коју поучну, да не учини људству које добро дјело. Он је то чинио и у храму, и у вароши, и у селу, и у дому, и на суву, и на мору, — једном ријечи свугдје и на сваком мјесту.

Свештеници! Ви треба, ви морате, ви сте обавезани по дужности својој, да учите свој народ, јер сте из њега потекли, јер живите с њиме; ви сте увијек у додиру с народом; ви имате прилике и могућности, да познате све моралне болести својих парохијана, па да вјером, љубављу, молитвом и примјерним вашим владањем, а са живом ријечи и поуком из Христовог јеванђеља, лијечите болест богоданим вјерозакоњским средствима; да духовно стадо у религији поучавате, да га чувате од гријеха, од странпутица, од заблуда, од празновјерија, од несреће и пропасти; да гајите и његујете народне морално-религијозне обичаје, који нијесу противни духу саме вјере, и јеванђелског морала; да строго чувате црквене установе и св. предања; да сложите што је растројено; да мирите што је у завади и омрази; да сљубљујете; да спасавате душе човјечије; — укратко рећи: ви треба да учите своје парохијане свима хришћанским дужностима према Богу, према ближњим, и према себи самом. Јест, ви тако морате чинити, јер се на то заклетвом зарекосте пред престолом Божијим, — у храму. Као народни — прави пријатељи, ви сте дужни послуже Бога највише љубити свој народ, из чијег сте крила и за кога сте и постављени: да му budete учитељи ријечју

и дјелом у вршењу својих дужности, и хришћанских и народних; јест, будите прави српски свештеници, чије је неограничено родољубље и брига о срећи и спасењу народа, — стотинама година у тешким, и за наш српски народ врло мучним, временима, дивљена достојним прегаштвом, посвједочена. Или зар данашњи свештеници нијесу потомци и синови тих великих пријатеља народа?

Свештеници! Видите ли да из дана у дан морал у нашем народу пада; видите ли да код многих и многих, срца су празна и хладна према огњу вјере наше, који је некада међу нашим предцима разгријевао љубав стиду, поштењу и другим врлинама.

Видите ли да су нам из дана у дан наше цркве празније, а механе пуније.

Па кад је то тако, онда треба да се пожурите, да се спремите и наоружате крстом и јеванђељем, те да најглавнију дужност проповиједања вршите, и народ, кад га год у цркви и на збору у парохији буде — поучавате; а у томе треба да сте истрајни, па макар непожњели одма жељена и обилата плода. Не треба да вас збуни, ако наиђете на противности. Непослушају ли вас један, послушаће вас други, трећи или десети.

Свештеници! Вама се наређује и најтоплије препоручује: да неизоставно и по могућности проповиједате у храму Божијем сваке недјеље и празника.

А да би успјешније ову своју пастирску дужност вршили, потребна вам је помоћ, која би вам олакшала вашу проповједничку дужност, — потребне су вам извршене проповиједи и бесједе, из којих би могли свој ум богатити знањем из

хришћанске науке, и из којих би могли напајати срце ваше и парохијана хришћанским истинама. Ено вам штампаних проповиједи и бесједа у књигама православних епископа, протојереја и свештеника; па узмите у руке те књиге, изаберите из њих сходне бесједе за ваш говор, и читајте из књиге, ако вам је тешко, или неугодно на памет научити, или ако *неможете сами саставити.*

За наш народ нијесу још научне бесједе и неразумљиви изрази. Народу треба да казујете садржај науке Спаситељеве и апостолске, просто и разговјетно; а поред тога да придодате овој науци сходне времену и околностима поуке за живот.

Знајте да није срамота за свештеника, — који неумије сам саставити, и напамет говорити бесједу, — да проповијед или бесједу из књиге чита, али је грдна срамота и велика гријехота недјелом и празником народ без духовне хране остављати, и своје парохијане добру неучици, и за њихово се душевно спасење нестарати.

Још један пут, драги свештеници Наше Епархије, вама препоручујемо и преклињемо вас великим именом Божијим, прените духом, посгледајте је ли вам „њива“ запарложена, и у каквом се религијозном и моралном стању налази ваше духовно стадо, па подајте му хране, напојте га живом ријечи, из непресушног извора св. Писма и јеванђелске науке.

Протопрезвитерима и надзиратељима наређујемо, да сваке године духовној власти шаљу непристрасна извјешћа о вршењу проповједничке дужности његовог подручног свештенства у својим парохијама, т. ј. колико је који свештеник про-

повиједи или бесједа преко године говорио, гдје и кад? је ли читао или на памет говорио? — Тако исто да достављају и писане бесједе и проповиједи од оних свештеника, који су сами саставили и гово-

рили, то ће им служити за њихову похвалу.

У Сарајеву, 22. новембра 1893.

АЕ и Митрополит Дабро-босански:
Ђорђе Николајевић.

Број 2303.

Окружница.

Свима парохијалним и протопрезвитерским уредима у Дабро-босанској Епархији.

Догађа се, да у нашим православним црквама и свјетовна лица кад-кад слова говоре, која према установама св. оца немају власти са амвона учити, а и спрема им оскудјева, те не могу и не знају извести своју проповјед онако, како прописују закони црквени, и теорија изложена у науци црквеној.

Баш овијех дана, на опијелу једном, држао је у једној цркви надгробну ријеч умрлом, један прости мирјанин, и тај је у својем говору неумјесно вријеђао неке, и држао се таквог тона, који не одговара духу свете нам цркве.

Власт црквеног говорништва и проповиједања дао је сâм Христос Спаситељ својим апостолима. Ту власт наслиједили су њихови наслједници т. ј. епископи, а ови су опет опуномоћили свештенике, да могу сваки своју паству врлинама хришћанским и истинама јеванђелским поучавати.

Апостол Павле забранио је женама говорити у цркви, а св. оци на трулеком сабору (правило 33. и 64.) забранише опет и наложише, да свјетовњаци не смију узимати на себе проповједничко достојанство у цркви, под пријетњом одлучења.

Без овлашћења и дозволе мјесног епископа (архијереја), не смије нико у цркви проповиједати. Епископ је главни чувар православног учења у цркви својој;

њему припада право надзора над свијем онијем, што се у цркви говори, и он је једини властан, као чувар вјере и морала, прегледати најприје, па одобрити или забранити говор.

Ко би од сад желио да говори проповјед у цркви, тај мора тражити дозволу ту у мјесту од најстаријег духовног лица. Сваки свештеник може у својој цркви проповиједати, и то је дужан често чинити; али стран свештеник, друге парохије, већ треба да затражи дозволу мјесног пароха, ако жели у његовој цркви говорити. Мирски пак људи кад намјеравају по нужди и околностима у цркви држати говоре, дужни су свој говор написан прије предати у мјесту најстаријем свештеном лицу, да га прочита и одобри.

Ова забрана односи се само на цркву, а на мјестима изван цркве, на јавним скуповима, забавама и светосавским бесједама, дозвољено је и људима свјетског сталежа говорити, али увијек са предсрочношћу, да нико не вријеђа власти, ни поједина лица, и не задире у политику.

Позива се пречасно свештенство, да ову окружницу обнародује у црквама, и да се свако тога у напредак држи.

Из конзисторијалне сједнице.

У Сарајеву, 17. новембра 1893.

АЕ и Митрополит Дабро-босански:
Ђорђе Николајевић.

Број 2386.

Окружница.

Српско-православном свештенству Дабро-босанске Епархије.

Ова духовна власт још 1. фебруара 1888. год. број 152. (види лист „Дабро-босански Источник“ од 1888. год. број 10. страна 165), саопштила је протопрезвитерским уредима Дабро-босанске епархије наредбу Високе Земаљске Владе за Босну и Херцеговину од 22. децембра 1887. број 72411/Г, о давању женидбених дозвола аустријским и угарским држављанима у подручју окупације: *по којој ни један свештеник не смије се усудити вјенчати оне аустријско-угарске држављане, који живе у Босни и Херцеговини, без предходне дозволе од стране окружне или кошарске области, или од градског поглаварства.*

Но прије кратког времена десно се случај, да је један свештеник у Нашој Епархији, и мимо споменуте наредбе извршио вјенчање, и брак благословио.

С тога и по други пут у смислу горње наредбе, духовна власт издаје ову окружницу свештенству Дабро-босанске

Епархије, и упозорује га, да опрезно буде у погледу склапања брака између оних лица, која су аустријско-угарски држављани, а која живе у Босни и Херцеговини, и желе у брак ступити. *Такове не смије свештеник вјенчати без дозволе надлежне окружне, или кошарске области, или пак од надлежног градског поглаварства у овим земљама.*

Који би се свештеник у будуће огријешно и брак склопио и благословио, Висока Земаљска Влада за Босну и Херцеговину у свом велецијењеном отпису од 22. октобра (3. новембра) 1893. број 101.963/Г. изрично вели: *„да ће се у будуће преступници те наредбе са стране свештенства по овоземним поштиничким областима новчанијем глобама казнити“.*

Из сједнице конзисторијалне држане у Сарајеву, 25. новембра 1893. г.

АЕ и Митрополит Дабро-босански:
Ђорђе Николајевић.

О гордости и смирености.

Написао: Игуман Дионисије Миковић, управитељ манастира „Бање“ св. великомученика Георгија.

Негордица! повикује нам и свети апостол Павле најжешћи ревнитељ спасоносне Христове науке¹⁾. Даље он вели: *Или не вксте, њкв т'клесѧ ваѧа храмъ живѧцагв вк васъ стѧгв дѧа сѧтъ, ѡгѡже ѧмате ѡ Бѧа, ѧ нксте своѧ²⁾.*

Тијело је наше дом, у коме живи душа; оно је с душом створено, очишћено и освећено у тајнама: светог крштења и

¹⁾ I. Корић. 13. 4.

²⁾ I. Корић. 6. 19.

причешћа; и би ће с њом, као органом преко кога она ради, и као с половином лица, суштаства и бића, прослављено светијем воскресењем. И оно је Божије, као што је и душа наша. Оно ће се с душом, послѣ воскресња наслађивати рајске славе у Божијему царству, јер св. Павле даље нам вели: *Кѧплени во ѡстѧ ц'кнѡу: прослѧвите ѡубо Бѧа вк т'клесѧкѧхѧ ваѧиѧхѧ, и вк дѧшѧхѧ ваѧиѧхѧ, ѡже сѧтъ, вѧѧѧ³⁾.*

³⁾ I. Корић. 6. 20.

Сваки који се подиже, понизиће се; а који се понизије, подићиће се“ (Лука гл. 14., ст. 11).

Али ако се оскврнимо с гордошћу, затварамо себи врата блажене вјечности, јер гордост има у себи сва зла која удаљују од вјечног блаженства а воде у бездану пропаст.

Кад год вапијемо Богу: да душу нашу освети, помисао исправи, мисли очисти, треба да молимо да нас сачува од гордости, као од највише мрачне страсти која има својство: да нас понизи и сравни с неразумнијем скотом.

Ако нам је душа чиста, и срце је наше непорочно, а ако су нам мисли добре, нијесу ни дјела наша рђава. И кад се с гордошћу не би опили, душа наша не би била нечиста, ни срце порочно, ни мисли мрачне; јер ми смо се, као што св. Павле вели, измили, посветили, и оправдали: *Именемъ Гда нашегво Ииса Хрѣта, и Дхомъ Бга нашегво¹⁾*.

Пресвета крв Христова коју добијамо у св. тајни причешћа, очистићује, освећује душу и срце, и ум просвећује; јер она пролази кроз све наше тјелесне саставе. Али кад врата нашег срца отворимо гордости, тада ћемо помрачити ум, окаљати чистоћу душе и нарушити невиност срца.

Ко љуби гордост тај од себе тјера Христа. Гордост је страст којој је извор лукави одадник од Бога. Она не зна за Бога! Она је нерасуђење и неразумност, јер пророк је повикао: *Рече възмѣнхъ въ сѣрдци своѣмъ: неѣсть Бгъ²⁾*.

Гордост нетрпи добродјетељи ни богоугодног живота без ког неможе: *Никтоже ѡзритъ Гда³⁾*.

Бог ненавиди гордост као најјачу страст што нарушује хришћанско и уопште човјечанско достојанство. И презире

је народ који се узвисује над свјетскијем сујетама, и мислима се одмара: *Ко двѣрѣхъ дѣмъ Бга нашегво⁴⁾*. А да је Бог и народ мрзи о томе нам јасно вели Исус син Сирахов: *Козненавидѣна прѣдъ Бгомъ и чѣвѣкки гордѣна⁵⁾*.

Гордост често заступа све друге страсти, као коријев зала што од Божијег одадника произаћи могу, и она је из свију страсти и све су у њој. Гдје је она ту није Христос, него ту је несити паклени бијес, који је с гордости од Бога одао. Њему је најглавнија брига да у нас гордост угњијезди, јер се тад несумња, да ће над онијем, код кога се угњијезди, владати у царству мрака.

Гордост је лажна философија, извјесна пропаст тијелу, и смрт души; и, ђаво, њезин извор, тури свој печат на чело онога, који је врата свога срца отворио гордости. У томе срцу не може већ бити љубави ни према Богу ни према своме ближњему; јер гордост је богооступство и братомрство. У души таквог неvlада светост него многоглава змија; она крстари по њој као пламени мач, па је најпослије и упропасти, као што је и сама сушта и заслужена пропаст.

Гордост презире правду, руга се истици, и немијава благодарност. Она невиди ни познаје својијех недостатака; она сама себе у велико цијени и поштује, а презире и мрзи, и сикће силом муње, и грми силом грома, на сваког ко хоће да је понизи: врлином и истинном, овом најчистијом Божијом шћери. Она не признаје моћи над собом и не смијеш јој казати: да дан није поћ и обратно! Она хоће да је на висини, и пење се, али се превари, јер тамо неможе остати него се сурва у најдубљу бездањ.

¹⁾ I Корин. 6. 11.

²⁾ Псал. 13. 1.

³⁾ Евр. 12. 14.

⁴⁾ Псал. 134. 2.

⁵⁾ 10. 7.

Ништа доброг не можемо урадити без Божијег благослова. Сам преблаги Спаситељ о томе нам вели: „Бѣдите ко мнѣ, и ѡзѣ во вѣсѣ: ѡкоже розга немѡжетъ плодѣ сотворити ѡ сѣвѣ ѡще не бѣдетъ на лозѣ: тѡкѡ и вѣ, ѡще ко мнѣ не превѣдете. ѡзѣ ѡснѣ лозѣ, вѣ же рѡждѣ: и ѡже бѣдетъ ко мнѣ и ѡзѣ вѣ немѣ, тѡи сотворитъ плодѣ многѣ: ѡкѡ безъ менѣ не мѡжете творити нечесѡже¹⁾. Свако добро дужни смо приписати Божијем милосрѣу. Али гордост то недопушта! Она се усуѣује приписаги својој ништавој врсноѣи: дарове, с којѣем нас Господ свемилостиво обасицѣе. Она се својевољно уплеѣе у туѣе послове; у сваку среѣу хоѣе да умочи свој отровни прст, и хоѣе да помрачи све што се свиѣтли!

Гордост обара и руши. Ко би могао избројити: колико је владарскијех столица сломила? колико ли градова са земљом сравнила?!

Неописива је дрскост гордости. Невољама и трпљењем испунила је свијет. Својом неправдом ударила је на свете пророке и апостоле, на мужеве украшене свијем хришћанскијем врлинама. Образѣ примите братѣ моѣ, злостраданѣ и долготерпѣнѣи прѡроки²⁾, вели св. Јаков. Грозна су та страдања! И рожни прѡводѣемѣ лѡтѣкѣ, ѡушина и ѡустина ѡврѣзѣемѣ, и ѡцѡмѣ напоѣемѣ, и звѣремѣ поверѣемѣ, и мечѣмѣ ѡуѣкѣемѣ, ѡчию лишаемѣ, ѡгнеѣмѣ сожигѣемѣ, и воловѣми жилами вѣемѣ вѣсѡвнѣи ѡврѣзѣемѣ ѡзѣкѣ, и зѣвѣи искоренѣемѣ³⁾, пјева наша света црква. Шта више, није се несита гордост постиѣела пролити најсветију крв Богочѡвјека и Спаситеља нашег Исуса Христа, највишег и најправеднијег Мученика.

А како се ѣаво служи, да му погибельно сјеме уроди? Он мудрога улови

мудрошѣу, лијепога ѣепотом, богатога богаством, лијепогласног лијепијем гласом, несреѣног искуством и т. д. Овијем и сличнијем начином непрестаје злобни дух искушавати оне, који духовно и праведно живот проводе, намеѣуѣи им своја богомрека својства и доводеѣи их у душегубну сујету, н. пр.: отречене за отречење, уздржнике за уздржање, молитвенике за молење, раднике за радњу, кориснике за корист, учене за ученост, добрѡчинце за добрѡчинства, и т. д.⁴⁾

Ти брате Хришћанине, и ти сестро Хришћанко, одобравате моје ријечи. Па лијепо. Али гле! братска ме радост мину као слатки сан, јер на вашем челу ја видим онај сѡтонски печат гордости! Заробљена вам је душа, отровано вам је срце, помрачен вам је ум! Свашег језика точи змијин ијед, ваше срце дрѣе себичношѣу, ваша душа смрди кривѡкљеством, ваше су мисли упрте у вјечни грозни мрак!

Из ваше големе молитве, честог поета, богате милѡстиње, гордост поносно промаља главу и грми њен глас: „то ја чиним!“ Оно: „ја чиним ово, ја чиним оно!“ брише сумњу, да су вам добрѡчинства фарисејска! И не само што за та лажна добрѡчинства неѣете видјети вјечне славе, него ѣе те јѡи с њих панути под страшни Божји суд; што се усуѣујете Божије дарове приписати свѡме ништавилу и с њима презирати небесну славу!

Ваша гордост бестидно захтијева да се за добрѡчинства поштујете, за свеце и моѣне чинбенике сматрате, и, да вам се дијеле незаслужена мјеста и достојанства! С тога изгледате као гроб, који је с поља раскошно и лијепо саграѣен, и мирише обасутијем цвијеѣем, али је унутра мрачан, смрдѣив и загушљив.

¹⁾ Јован 15. 4, 5.

²⁾ 5, 10.

³⁾ Стих. муч. на веч. 12. окт.

⁴⁾ Душеполезное чтение.

себе, не въ пластѣниѣхъ, ни златомъ, ѿли вѣсѣромъ, ѿли рѣзани многоцѣнними, но дѣла вѣгѣми¹⁾.

А кад се тијело врати матери земљи : наслѣдитъ гѣди и звѣри и чѣрвѣ²⁾, гдѣ тад јест: злато и сребро? всѧ перстѣ, всѧ пѣпель, всѧ сѣнь, вели св. Јован Дамаскин. Исти светитељ позивѣ нас: Приидѣте братѣ ко грѣбѣ оузримъ, пѣпель, и перстѣ из неѣже создахомъ. Кѣмо нѣнѣк ѿдемъ? что же вѣхомъ? Кѣи оубѣгъ, ѿли когѣтъ? ѿли кѣи вѣка? кѣи же свобѣдѣ? ѿ не всѧ ли пѣпелъ? доврѣта лицѣ согни, и ѿности вѣсѣ цвѣтѣ оубѣди смѣртѣ. Истинѣ светѣ и тѣкнѣ всѧ житѣйскѣ, вѣды, и везслѣвнаѣ: всѧ изчезѣемъ, всѧ оузмремъ, цѣѣ и кѣзы, сѣдѣи, и насѣлницѣ, когѣтин, оубѣзин, и всѣ ѣстество челоуѣческоѣ: нѣнѣк ко ѿже иногдѣ вѣ житѣи ко грѣбѣ вѣргѣютъ³⁾.

Или је зар гордост ваша над ѣима за то што је трпеза ваша преизобилна сваковренијем јелима и пиѣима, а они немају довољно ни хлѣба да се нахране? Или за то, што они, и кад имаду да једу, опет посте у узакоњено вријеме поста, а ви за пост и незвате? Или што они у својој понизној молитви благодаре Богу за све што им је дао, а ви за све што имате не осјећате се благодарни према Богу?!

О, како се варате, кад мислите, да ће вас раскошна храна учинити учасницима трпезе Господње! Ни пресити ни онивени немају мјеста за Његовом трпезом. Она је спремљена за роѣене водом и Духом, који врше Његову вољу. А да је вама стало до Његове воље, не би се с ваше трпезе просипало и пролијевало, а брат и сестра глад и жеђ тријела, па још мјеште ваше помоћи ваше презрење и ваш укор уживала! То су плодови вашег

гордељивог, злог и развратног срца, јер Соломон вели: Развратиѣноже сѣрдце кѣтѣ зла⁴⁾. Несмију се презирати ни корити са сиромаштва као ни славити грѣшници са грѣхова, јер стоји написано: Неправѣдно ѣстѣ оуѣкорѣти ниѣца разѣмивѣ, и неподѣѣстѣ славити мѣжа грѣшника⁵⁾.

Что Исѣва посрамѣло, и раѣомъ оуѣчинѣло братѣ? не пиѣца ли ѣднѣ, за которѣю ѣдѣлѣ первѣнство? Слѣдѣла немолѣтва ли сѣ постѣомъ дарѣвала матери? что мѣжестѣннаго Слѣдѣна неповѣдѣимъ здѣлао? Непостѣ ли с которѣмъ во чрѣвѣ матери зачатѣ былѣ? пита св. Василије Велики⁶⁾.

Баво је раскошног, немилосердног, гордог, богаташа, турио у вѣчни огањ; а доброг, смиреног, сиромашног Лазара, који се желио нахранити мрвицама с трпезе богатога, однијеше свети анѣли: На лѣно Авраѣмѣ⁷⁾.

Бог се ерди на неуредно живљене. Народ израѣьски заборавио у пустињи на Божија добротѣства, поклонѣо се златном телцу сливеном од ѣсерѣзи златѣлѣ, ѿже ко ѣшесѣхѣ женѣ и дѣщерѣ⁸⁾, па: и сѣдѣоша ко людѣѣ ѣсти и пити, и восташа играти⁹⁾. Па шта послѣје би? оуѣстрѣнѣи свѣтѣ, и сотѣорѣнѣи тѣмѣ, тѣорѣли мѣрѣ, ѿ зѣждѣи зла¹⁰⁾, запријети им истријѣбљене¹¹⁾.

Св. Данил, пророк, три седмице није јео ни пио, па га лавѣи несмједоше растргнути. И вѣста Сздѣѣ ѿ лица домѣ Бѣжѣлѣ, и иде вѣ сокровѣщнѣи дѣомъ Иѣванѣна сына Ёлѣсѣкова, и сѣдѣ тамѣ: хлѣѣка не ѣде и воды не пи, плаѣкаше ко ѣ престѣпленѣи приѣдѣшихѣ ѿ пѣкнѣнѣлѣ¹²⁾.

⁴⁾ Притч. 6. 14.

⁵⁾ Ис. с. Сир. 10. 26.

⁶⁾ I. Бес. о пост.

⁷⁾ Лук. 1. 22.

⁸⁾ Исх. 32. 2.

⁹⁾ Исх. 32. 6.

¹⁰⁾ Прор. Ис. 45. 5.

¹¹⁾ Исх. 32. 10.

¹²⁾ I. Језд. 10. 6.

¹⁾ I. 2. 9. 10.

²⁾ Ис. с. Сир. 10. 13.

³⁾ Псалмѣ погр. мѣр. чѣл.

Постом бјеху украшени Мојсеј и Илија Боговидци; а живот св. Јована Крститеља шта је друго него пост? Није имао постеље ни трпезе, оранице ни сјемена, волова ни момака, ни ништа што хоће горда и ништава земаљска слава, али: не воста къ рождѣнныхъ женами колѣни Іwannа Крститеља¹⁾.

И сами Богочовјек Исус Христос Господ наш, није примио ђаволско искушење прије него што је тијело, које је ради нас саизвольно примити, постом укријепио.

И ако они над којијем се ви гордите које презирете, и корите, — устрају у богоугодном животу, — заиста: тѣхъ ѣсть цѣлѣи невестно²⁾. А ви ће те се ожалостити при највишем слављу и весељу, јер Бог преко пророка рече: прекрѣи прѣзѣни каша къ жалостъ, и всѣ пѣсни каша къ плачъ³⁾. И погинућете кад будете при најразвратнијим жељама, при најслађем јелу и пићу, и у највишем задовољству, јер ће доћи сатана који вас је с гордошћу надахнуо, и одвешће вас у бездану пропаст, као своје робове, и пушта ће остати ваша трпеза, јер је недостојни недостојно поставише! — И кад такви приступате да се очистите и осветите са пресветом крвљу Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, лажно и недостојно приступате! А ѣдѣи во ѣ пѣи недостоѣиѣ сѣдъ сѣкѣ ѣстѣ и пѣтѣ, не расѣдѣа тѣла Гдѣна⁴⁾.

Цар Соломон учи: Млѣни и вѣра да нескѣдѣвають тѣкѣ, и ѣблѣжи же на твоѣй вѣи, и напиши на скрижали сердца твоѣго и обрѣиши благодатъ⁵⁾. Милѣи же ницѣи вѣженѣ⁶⁾. Милѣи ница взаимѣ

¹⁾ Мат. 11. 11. Успор. I. Бес. о пост. св. Василије Вел.

²⁾ Мат. 5. 11.

³⁾ Амос. 8. 10.

⁴⁾ I. Корѣ. 11. 29.

⁵⁾ Причт. 3. 3.

⁶⁾ Причт. 14. 21.

длетъ Бгови, подаилю же егѣ воздастѣ емѣ⁷⁾.

Благодаримо Богу кад нам само пружи прилике да можемо чинити милостињу, јер Товит, вели: Млѣи во ѣ смѣрти извѣлѣтѣ⁸⁾.

А сами Спаситељ наш казао је: И ѣже ѣче напоитѣ единаго ѣ малыхъ сѣхъ чѣшию стѣдени водѣ токѣи во има оуѣника, амѣиѣ глаголю вѣмѣ: не погѣбитѣ мѣдѣ своѣ⁹⁾. Али, разумије се, ако је та милостиња срдачна и пије јој цијелъ земаљска слава, и ако је удијељена од поштено стеченог труда; јер ко чини жерстве од имања неправо стеченог: приношеиѣ пороочно¹⁰⁾ и неможе: ни множествѣи жерствѣи очиститѣ грѣхи¹¹⁾.

На трпезу ће Господњу доћи они, који се одликују свијем добријем дјелима, што човјека узвишују над свачијем што је Господ створио.

Свети Тихон Задонски, повнукје горделивима: Провирите у гробове и распознајте тамо владику од слуге, цара од војника, славног од неславног, богатог од сиромаша, благородног од неблагородног. Ту се славите својијем благородством, ту узносите разумом, величајте љепотом, хвалите разумом, надмашујте чашћу, ту прочитајте титуле¹²⁾.

Гордите ли се над њима зато што они нијесу свој образ напрашили бијелијем прашком; и што своје косе (власи) нијесу омастили маићу?

О биједни створе! биједни по почетку, биједни по живљењу, и по свршетку! Зар би сте хтјели да и они исѣрају Господа из свог чистог ерца као што

⁷⁾ Причт. 19. 17.

⁸⁾ 12. 9.

⁹⁾ Мат. 10. 42.

¹⁰⁾ Ис. с. Сир. 34. 18.

¹¹⁾ Ис. с. Сир. 34. 19.

¹²⁾ Маргар. стр. 221.—24.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сте Га ви исѣрали и сатаном замијенили!? Али у њиховом срцу има Божијег страха, па у чистоћи чувају образ као Божије подобје, да тако виде Господа лицем у пресвето Лице и чују Његов пресвети глас: Приидите благословѣнни Оца моего, наследуйте оуготованное вамъ цѣствие ѿ сложеніа міра¹⁾.

А шта ћете тад ви што мислите да вас може прашак и маст украсити, и што душевној љепоти претпостављате тјелесну?! Ви ћете очајно повикнути: Блженны неплѣды, ѿ оутрѣбки ѿже не родиша, ѿ сосца ѿже не доиша²⁾. Бог негледа на љепоту него на доброту; код Њега је једнак најљепши и најружнији, и једног и другог створио је по своме образу.

Они своје косе у чистоћи чувају јер су избројени Божиј дар, који украсује њихову главу. А кад би вама сједовали тад би као и ви љутили Саздатеља бацајући срамоту на: главу своју³⁾, на Његов дар.

Па, дакле, за што да се над њима гордите?! Је ли њих Бог створио као вас? Хоћете ли ви у гроб као и они? Грије ли Божије сунце њих као и вас? Пада ли киша ради њих као и ради вас? Је ли сјајност мјесеца и звијезда ради њих као и ради вас? Је ли свеблаги Бог њих као и вас искупио пресветом крвљу јединородног Свог Сина Господа и Спаса нашег Исуса Христа? Је ли њих као и вас учинио наследницима царства? С чим дакле да се погордите?! С ничим; јер ништа свог немате, пити сте своји; а све што имате, то је дар од Бога. Је ли те да је тако? Тако је, јер: Гдѣ мртвѣитѣ и живѣитѣ, низкодѣитѣ во адѣ и возводѣитѣ⁴⁾ Гдѣ оубѣжитѣ и богатѣитѣ, смир-

летѣ и висѣитѣ⁵⁾ Боставлетѣ ѿ земли оубѣга и ѿ гнойца воздвизѣитѣ нѣца⁶⁾ и посадити его съ могѣцими людеи, и прѣтоль славы даа въ наследѣіе имѣ⁷⁾.

Па зашто се гордите?! Зашто се стидите с њима опѣити, поздравити, руковати, и цјеливати светијем Христовијем цјеливом?! Зашто презирете све што је Богу мило и приступачно?! Нема сумње да је све зато, што сте се с гордошћу испунили. У кога је гордост у тога је гријех, и с њим иде; а согрѣшајуци же, врази сѣтъ своего живота⁸⁾. Зато се Господ срди и рекао је: И оставлю љ, и ѿвращѣ лице мое ѿ них⁹⁾.

Ви сте допустили, да се горделиви љаво угњијезди у ваше срце, а он је у својој вјечној пропасти зготовио химну вашој пропасти.

И још да се питамо жељом, да ласније загледамо у грдни образ своје празне ништаве сујете, што је на нас гордост неговарила, кад нам је душу отровала, а срце и све тјелесне саставе осакатила.

Свеблаги Христос, наш Спаситељ, одликовао се највишом смиреношћу. Он је добровољно претрпио ради нашег спасења: ужасно цовање, гадно пљување, нечовјечно бијење, жуч и оцат, неправедну осуду, трнови вијенац и распнуће; па зар ми да несмијемо чути, ни равнодушно претријети ни најмање уврједи што нам ближњи наш по несрећи и незнању нанесе?! Он је измио ноге Својијем ученицима, а зар ми да се стидимо послужити своме ближњему, што нам је раван по рођењу, по бједности и по гробу?! Он се усипромашио родно се у јаслима у пештери, ѿ не имѣтѣ гдѣ главы

⁵⁾ I. цар. 2. 7.

⁶⁾ Псал. 112. ст. 7.

⁷⁾ I. цар. 2, 8.

⁸⁾ Тов. 12. 10.

⁹⁾ 5. Мате. 31. 17.

¹⁾ Мат. 25. 34.

²⁾ Лук. 23. 29.

³⁾ I. Корић. 11. 5.

подклонити¹⁾, а зар ми да војујемо за бо-
гачством, и да се раширујемо по велико-
лијепијем палачама, немарећи што наш
ближњи по Христовом срцу, болесни и
нејаки трпи глад и жеђ, голотињу и бо-
сотињу и т. д.?! Он је ради нас примио
и рабскоє крѣценіе²⁾, а нама је зар до тога
највише стало: како ћемо се ласније до-
чепати недостојне и незаслужене части и
првенства?! Он је вапио Оцу небесноме
за опроштење Својијех мучитеља: *Оче, ѿпш-
сти ѿмъ: не вѣдѣтъ во что творѣтъ*³⁾. Сље-
довао Му свети Стефан, први мученик
и архиђакон, молећи се за оне који су га
каменовали: *Гдѣ, непостѣки имъ грѣхѣ сегѡ*⁴⁾.
Сљедовали сви свети угодници, који у
достојној светињи, носише назив слуге и
ученика Господњег, и ми их у молитви
призивъемо да посредују код Господа за
опроштење нашијех гријехова; а ми зар
да се расрдимо и злобимо на ближњег,
који нас је случајно и по незнању уври-
једио, тражећи још од њега задовољства
и наносећи му зло и срамоту?! Па зар
да се ми гордимо код онолике Божије
смирености?! Што смо ми сви: богаташи
и сиромаси, великаши и простаци, књи-
жевници и неписменици, једном ријечју
сви? Дневна смо трава; прецвјетали цви-
јет; росица пред сунцем; створ убоги,
немоћни, заблуђели, страсни, подложак
свакој несрећи, и окружен свакијем бије-
дама?! Сви смо земља и прах, па: *Почто
гордятся земля и пепелъ?* пита Иеус син
Сирахов⁵⁾.

Ништа није опасније од скривене
гордости, вели прије споменути свети
Тихон.

1) Мат. 8. 21.

2) Стихир. на вел. осв. воде.

3) Лук. 23. 34.

4) Дјејан. 7. 60.

5) 10. 9.

И заиста, тако је! Она ће па кад
било изаћи на површину блатна и без-
стидна! Сама се назива грјешница, — али
неће претријети, да је и други тако зову.

Ви хоћете да скријете своју гордост,
али Господ види да вас је она заробила,
јер Он прозира и у наше срце, душу и
мисли.

Гордост се обукује у кротост а про-
суђује: хуљењем, убијством, опадањем, ли-
цемјерством, завишћу, издајством, шпијун-
ством, презирањем, — једном ријечју, свијем
гријесима. Стари мудрац вели нам: *Начало
гордыни члѣвкѣ ѡтшплениѣ ѡ Гдѣ*⁶⁾. *Иакъ
начало грѣхѣ гордыни и держай ю изрыгнетъ
сквернѣ*⁷⁾ И кад јој отворимо врата свог
срца, она никад и нигдје неће да нас
остави! Свагда хоће да над нама госпо-
дари и влада! Она нам наноси много жа-
лости и љутине, а стоји писано: *Икоже
молиѣ въ ризѣ, и червиѣ въ дрѣвѣ: такъ печалъ
мѣжѣ вредитъ сердце*⁸⁾.

* * *

Ничега се није тако тешко забавити
као од гордости! Али Господу није мило
да неко од нас погине. *Не хотѣ да кто по-
гѣбнетъ, но да вси въ покаѣніѣ приидѣтъ*⁹⁾. С
покајањем можемо ући у Божије царство
кроз све невоље, које нам гордост ствара.

*Гдѣ гѡрдимъ прѣтивитса, смиреннымъ
же дѣтъ влѣгодатъ*¹⁰⁾. *Престѡлы князѣи низ-
ложѣ Гдѣ, и посади кровтѣи вѣкѣтѡ ихъ. Ко-
ренѣи изыкѡвѣ гѡрдыхъ истѡрже Гдѣ, и на-
сади смиреннымъ въ мѣстѡ ихъ*¹¹⁾.

Нема гријеха, који би се могао узви-
сити над Божијим милосрђем. Он је све-
милостив и неѣтъ неправды въ немъ¹²⁾.

6) Ис. син Сир. 10. 14.

7) Ис. син Сир. 10. 14.

8) Прич. Солом. 25. 21.

9) 2. Петр. 3. 9.

10) Јак 4. 6.

11) Ис. син Сир. 10. 17, 18.

12) 5 Моје. 32. 4.

Погледајмо на покајање Давида цара-пјесника, на митарево, блуднице, разбојника и блудног сина, св. Петра апостола, св. Јевдокије, и другије што видимо у историји старог и новог завјета. Давид је признао свој гријех прељубе, па се искрено покајао и молио се Бегу за опроштење, и пророк Натан рече му: „Гдѣ ѿ согрѣшеніе твоє¹⁾. Разбојник се чисто срдачним кајањем помолио Спаситељу да га се спомене, а Господ му повика: „Днѣсь со мною вѣдѣши вѣ рои“²⁾. Блудница пере гријехове сузама истинског кајања; пада пред ноге Спаситеља и сузама их кваси, молећи Га, да јој опрости и да је помилује, и у Наину граду, у кући Симона рече Исус пред свјема у кући тој жени: „ѿпшѣютса текѣ грѣси“³⁾. Петар се истински покајао што се Господа одрекао, и јако је плакао, те му је Господ опростио и посліје воскресенија повика: „Паси ѣвцы моѣ“⁴⁾. Грјешни митар, толико се осјећао грјешан, да се није сміо усудити погледати очима на небо: „Но кіаше пѣрси своѣ, глагола: Бѣже милостивъ вѣди мнѣ грѣшникъ“⁵⁾, и Господ му опрашта. Блудни син потрошио развратним грешним живљењем све имање, па се вратио оцу и рече му: „Оче, согрѣшихъ на небо, и предъ тобою, и оужѣ нѣсмѣ достоинъ нарециѣса сынъ твоѣ“⁶⁾, и отац му прашта, весело га прима одијева у прве хаљине, и дава прстен, на рѣкѣ ѣгѣ и сапоги на нѣзѣкѣ⁷⁾. Св. преподобна мученица Јевдокија оставља се блудства, тешко се каје за гријехове, и крети се од Теодота епископа, и Господ јој прашта, а она прима вијенац мучења 152 год.

Више се небо обрадује: „ѿ ѣдиноумъ грѣшникѣ каіущемса, нѣжели ѿ девѣтидесѣтихъ и девѣти праведникѣ, иже не трѣбѣютъ покалніѣ“⁸⁾. Спаситељ наш још је рекао: „Не принѣдохъ во призвати праведники но грѣшники на покалніѣ“⁹⁾.

Треба да и ми сузама истинитог кајања оперемо душу, очистимо срце и ум од паклене гордости, и од свију грјеховнијех нечистоћа, вапијући: очисти, гдѣ сквернѣ дѣши моѣ и спаси мѣ, акѣ челоуѣколювецѣ“¹⁰⁾, „Исѣсе очисти мой оумѣ ѿ помисловѣ свѣтнихъ“¹¹⁾, „Я сѣкѣюции слезами, радостію пожнѣтѣ“¹²⁾.

Бог је рекао преко пророка: „вѣратитесѣ ко мнѣ вѣкѣмъ сердцемъ вашимъ, в постѣ и в плачи и в рыданіи, и расторгните сердца ваша, а не ризы ваши, и вѣратитесѣ ко гдѣ ѣгѣ вашимъ: іакѣ милостивъ и щедрѣ естѣ долготерпѣливъ и многомилостивъ, и раскалавайсѣ ѿ злобахъ“¹³⁾. И Товит нас учи да се обратимо Господу велећи: „ѣце ѿвратитесѣ кѣ намъ вѣкѣмъ сердцемъ вашимъ, и всѣю дѣшею вашею, творити предъ нимъ истинѣ, тогда ѿвратитсѣ к вамъ, и нескрѣтѣ лица своего ѿ васъ“¹⁴⁾. Пророк Исајје такође нас учи: „И да ѿставитѣ нечестивыи пѣти своѣ, и мѣжѣ беззаконныи совѣты своѣ и ѿвратитесѣ ко гдѣ ѣгѣ вашимъ, и помиловани вѣдете іакѣ по многѣмъ ѿставитѣ грѣхи вашѣ“¹⁵⁾.

Господ је помогао смиреном Давиду да побједи силног и гордог Голлијата. Он ће помоћи и нама да се ослободимо гордости и да је замијенимо смиреношћу, па да тако ослобођени и од свију грјеховнијех нечистоћа, у пресвето лице можемо

1) 2. Цар. 12. 13.

2) Лука 23. 43.

3) Лука 7. 48.

4) Јов. 21. 17.

5) Лука 18. 13.

6) Лука 15. 21.

7) Лука 15. 22.

8) Лука 15. 7.

9) Мат. 9. 13.

10) Послѣ к св. прич.

11) Акат. Ис.

12) Псал. 125. 5.

13) Јоил 2. 12. 13

14) 13. 6.

15) 55. 7.

Пога оузрагъ¹⁾ Јер ни с једном нечистоћом нећемо ући у Божије царство, о чему нам вели св. Јован Богослов: *И не ѿмать въ негѣ вниѣи всако скверно, и творай мѣрзостъ и азѣ, но токмо написаныа въ книгахъ живѣотныхъ агнца²⁾.*

Онај, који неће да буде учасник у Христовој смирености, неће бити учасник ни у слави Његовој. Треба да се украсимо Христовом смиреностју, и да сва наша дјела буду по светом јеванђелском закону. Св. пророк Давид пјева: *ѿкѡ во смиреніи нашеи поманѣ ны гдѣ³⁾.* Господ ће понизити горделиве а повисиће смирене, као што смо у почетку навели да нам је сам Спаситељ наш рекао: *Исакъ возносѿйсѧ, смиритсѧ: и смирѿѿйсѧ, вознесѣтсѧ⁴⁾* Даље нам вапн свеблагі Спаситељ који: *вѣсть намъ премѣдростъ ѿ бга, прѣкда же ѿ wskлѣніе и изквлѣніе⁵⁾,* вели да се угледамо на Његову смиреност: *Надѣйтсѧ ѿ мене ѿкѡ крѣтокъ ѣсмъ и смиренъ сѣрдцемъ, и ѡвращѣте покой дшамъ вашиимъ⁶⁾.* Ко би могао овај покој презрјети и ко препоставити вјечни паклени огањ?! Нека нас Господ од тога сачува! Ми ћемо презрјети гордост и њеног зачетника, а одјенућемо се у Христову смиреност, и с њом украсени гледаћемо: „Лице Његово и име Његово биће на нашијем челима“⁷⁾ мјесто ђаволског печата.

Нека нам послужи за примјер смиреност пресвете Богородице, наше свемоћне заступнице. Кад је Она отишла у град Јудин у кућу Захарије, свештеника, од реда Авијана, да честита својој тетци Јелисавети, од племена Аронова,

што је Господ усlišао молитву њезину и мужа јој Захарија. У Јелисавети заигра дијете, и напуни се Јелисавета Духа светога и рече пресветој Богородици Дјеви Марији: *Благословена си Ти међу женама и благословен је род утробе Твоје. И од куд мени ово да дође мати Господа мојега к мени?*

Јер гле, кад дође глас честитања твојега у уши моје, заигра дијете у утроби мојој.

И благо оној која вјерова; јер ће се извршити што јој каза Господ.

И рече Марија: Велича душа моја Господа; и обрадова се дух мој Богу Спасу мојему, што погледа на понижење слушкиње своје; јер гле, од сад ће ме звати блажепом сви параштаји.

Што ми учини величнју силни и свето име његово.

И милост је његова с кољена на кољено онима, који га се боје.

Показа силу руком својом; разасу поносите у мислима срца њихова.

Збаци силне с пријестола и подиже понижене.

Гладне напуни блага, а богате отпусти празне.

Прими Израиља слугу својега да се опомене милости.]

Као што говори оцима нашијем Авраму и и сјемени његову довијека⁸⁾

Свети Василије Велики учи нас: *Не пѣкѿсѧ во когѣствѣ ни во премѣдрости мѣстѣи ѡвладѣоущей, ни ѡ славѣ исчезающей, все сіе съ житіемъ погивѣтъ: но благочѣстѧ воздѣлатѣлз вѣди: сіе во ѿ на небо тѣ возведѣтъ, сіе ѿ памѧтъ твоѣ безсмертнѣ и безпрестѧннѣю славѣ въ челоуѣцѣхъ ѡготовитѧ⁹⁾.*

⁸⁾ Лука I. 42—55. Нови Завјет Господа нашег Исуса Христа. Превео Вук Стеф. Караѿић, У Бечу у штампарији јерменскога манастира 1847.

⁹⁾ Бес. 23. стр. 150.

¹⁾ Мат. 5. 8.

²⁾ Апокал. 21, 27.

³⁾ Псал. 135, 23.

⁴⁾ Лука 14. 11.

⁵⁾ I. Корић. 1. 30.

⁶⁾ Мат. 11. 29.

⁷⁾ Јов. откров. 22. 4.

Бог је смиренијех и очи су Његове на смирене, јер га смирени љубе.

Нека се не хвали мудри мудрошћу, ни јаки снагом, ни богати богаством, — учи св. Јеремије пророк¹⁾. И о ни чему се не хвалимо, него: хвалѡисѡ, ѡ гдѣ да хвалитсѡ²⁾.

А кад смо се испунили с гордошћу ми смо учинили смртни грѣх. Али нека је част, слава и хвала Господу, што нам даде времена да се покајемо.

Он је рекао св. апостољу Петру да грѣшницима треба опраштати: *сѣдмѡх десѡтѡх кратѡх сѣдмѡрицею*³⁾.

Па нека наша душа, наш ум, и наше срце замирише истинитијем покајањем и скроз се одједнимо у Христову смиреност, и примиће Господ нашу чисту велико-срдну молитву кад Му вапијемо да нам опрости, и да нас спасе, јер: *Мѡтѡка сми- рѡнагѡ прѡйде облаки, и дѡндеже прикѡнитсѡ,*

¹⁾ 9. 23.

²⁾ Коринѡ. 1. 31.

³⁾ Мат. 18. 22.

не оутѡшитсѡ, и не ѡстѡпитѡ дѡндеже постѡ- тѡтѡ Кѡшнѡи¹⁾.

И нека нам је свагда на памети и ова наука св. апостола Павла: *ѡще ѡѡко ѡсте, ѡце ли шѡетѡ, ѡце ли ѡно чтѡ творитѡ, всѡ вѡ слѡвѡ вѡјѡу творѡте*²⁾.

И ако тако свагда будемо радили заста ћемо бити учасници у блажевом Божијем царству, гдје:

Ноћи (таме) неће бити, и неће потребовати видјела од жишка, ни видјела сунчаногѡ, јер ће их обасјавати Господ Бог и цароваће вавијек вијека³⁾.

Гордост води у вјечну муку, а смиреност дружи с Богом.

И нека гордост буде свагда од нас далеко, а смиреност нека свагда буде с нама с Господом, коме нека је част слава хвала и држава кроз све вијекове Амин.

Рисан, 12. октобра 1893.

¹⁾ Ис. син. Сир. 35. 17.

²⁾ I Коринѡ 10. 31.

³⁾ Апокал. 22. 5.

О дужностима парохијалног свештенства.

(Свршетак).

О четвртој дужности свештеничкој — молити се Богу за све људе.

Четврта дужност свештеничка, састоји се у молитви, која и све Хришћане у опште обвезује, а слово Божије ову дужност нарочито свештеницима налаже. То ћемо овдје говорити:

1) о молитви у опште, која сваког Хришћанина обвезује; 2) о молитви на по се, као нарочитој дужности свештеничкој.

I. О молитви у опште.

Као што нам слово Божије налаже, да се Богу молимо, тако исто и наш природни и здрави рааум на то нас поштрава, јер знамо да је један Бог источник и даваоц сваког добра, и да све ствари: доброту, красоту и силу своју од Њега добивају, и да Он милост и дарезљивост

своју према свакој сазданој ствари, из велике своје доброте и непостижне премудрости, по свом свемогућству указује колико оће и коме оће, и да човјек неможе никаквог добра добити, ако му се с неба не да: „Сваки добри дар и сваки поклон савршени од озго је, долази од Оца свѡтлѡсти“, говори св. апостол Јаков (гл. 1 ст. 17).

Премда свемогући и преблаги Бог своју милост и дарезљивост раздаје и дијели из своје превелике доброте, ништа мање дужан је човјек приуговорити се за примање Божије милости и дарезљивости. Пут овај којим се човјек има за примање Божијих благѡ приуговорити показао је сам Бог, кад је молитву препоручио, рекавши: *Ишитише, и даће вам се; шражитише, и наћи ћете;*

куцајте и отвориће вам се (Мат. гл. 7. ст. 7).
Иштите, и примићете (Јован гл. 16. ст. 24).

Бог није установио себе ради молитву, но ради нас, да би ми, знајући, да је Он један како живота, тако и свију блага даваоц, ни у каквој нужди или бједи неприбјегавали лажним боговима, као што су то чинили јазичници, који нијесу познавали правог Бога; но свагда и у сваком случају Њему, као Творцу и Господу нашем е молитвом приступали и од Њега молили све што нам је нужно и потребно.

Овом установом одликовао је Бог човјека од свију осталих бесловесни створења својих, кад је изволио наредити, да човјек добротности Његова неужива просто, као остала бесловесна животиња, но као разумна створења е молитвом, благодарношћу и прослављањем пресветог Његовог имена.

Из доведе реченог види се, да је молитва ерество, човјеку од Бога дано, којим он разумом својим приступа Богу и е побожношћу моли од Њега, што му је потребно.

Под именом молитве разумјевају се многе дужности богослужења како унутрашњег тако и спољашњег.

Унутрашњег богослужења дужности јесу: познавање Бога и његова закона, вјера у Исуса Христа, љубав према Богу и ближњем, надање на Бога, страх Божији, чистоћа срца, смиреност, послушност, кротост, трпљење и непрестана благодарност.

А спољашњег богослужења дужности јесу: усмено исповиједање св. вјере, проповиједање Божијег слова у дапе недјељне и празничне, долажење у цркву на општу молитву, побожно у њој стајање, слушање читања и појања, а нарочито слушање Божијег слова, раздавање милостиње биједним, подизање Божијех храмова и сама приношења и давање. Све ово јесу жртве Богу пријатне (Јевр. гл. 13 ст. 16.), ако из унутрашњег богослужења, т. ј. из вјере, љубави према Богу и ближњем произлазе.

Молитва дијели се на соборну т. ј. црквену, која се при скупу народа у цркви свршава, и на уједињењу.

Уједињена молитва може се свршавати на два начина: 1) Кад се човјек удаљи од друштва и гдје год на само моли се Богу. О овој молитви говори Христос: *Уђи у клијеш своју и зашворивши врата своја, помоли се Оцу својему,*

који је у тајности; и отац твој, који види тајно, платиће теби јавно (Мат. гл. 6. ст. 6). 2) Кад се ко не удаљава од друштва, но стоји е њим заједно на богослужењу, али кроз цијело то вријеме својом душом, својим мислима и својим срцем моли се Богу. О овој молитви говори апостол Павле: *Ми сами у себи уздишемо чекајући посиљења и избављења у шијелу својему* (Рим. гл. 8, ст. 23).

За примјер уједињене молитве по првом начину имамо Исуса Христа, о ком евангелисти пишу: *Посе се Исус на гору сам да се моли Богу* (Мат. гл. 14 ст. 23) *И Он одлажаше у пустињу и мољаше се Богу. Изиде Исус на гору да се помолити Богу; и проведе сву ноћ на молитви Божијој* (Лука гл. 5, ст. 16., гл. 6. ст. 12.) А за примјер уједињене молитве по другом начину имамо Мојсија на црвеном мору и Анну, матер пророка Самуила (Исход 14. ст. 15. I. цар. 1 ст. 13 и 15).

Уједињена молитва, која се свршава по првом начину, зове се спољашња или устмена, а а по другом начину зове се срдачна или унутрашња. Унутрашња срдачна молитва прима се код Бога без устмене спољашње; но сама устмена молитва без срдачне унутрашње код Бога ништа не важи.

И премда је сама срдачна унутрашња молитва без устмене Богу пријатна, не треба опет при срдачној остати, а устмену сасви презрети; јер као што се човјек из душе и тијела састоји, тако треба да се моли Богу и духом и тијелом, вато и вели свети Давид: *Чуј, Господе, ријечи моје, разумиј помисли моје, царс мој и Боже мој!* (Псал. гл. 5, ст. 1. и 2.); а и Христос, учећи ученике своје молити се, рекао је: *Кад се молише говорите* (Лука гл. 11. ст. 2). По томе дакле како срцем тако и устима треба молити се.

Како саборну тако и уједињену молитву треба духом и истинном свршавати. *Духом молиши се*, по општем тумачењу црквених учитеља, значи: молити се вјером, са страхом Божијим и љубави, са највећом смиренношћу срца; *а истинном молиши се*, значи: молити се е пажњом и разумом, не лицемјерно, и не само спољним видом но и од срца.

Против овог евангелског правила гријеше сви они, који мисле, да се молитва састоји саме у спољном покрету тијела, као: у многом говору и метаписању; или који се лицемјерно моле, да

их само људи виде, а у срцу свом о Богу и не мисле. Овакви ради своје поправке треба свагда да имају на памети оне ријечи Христа Спаситеља: *Бог је Дух; и који му се моле, духом и истином треба да се моле* (Јов. гл. 4. ст. 24.)

А да би молитве наше како уједињене тако и саборне духом и истином свршавати могли, на то нам се шљедећа средством предлажу:

1) Кад приступамо умом нашим у молитви к Богу, и кад оћемо да призивамо у помоћ свето име Његово, — то најприје да помислимо о величанству Божјем и непостижимом Његовом свуда присуству, па последије да помислимо о себи и ништавости и биједи нашој, а да расудимо, ко је Бог наш и какав је? а ко смо и какви смо ми? — Бог је дух безсмртни, пречисти, преблаги и свезнајући, а ми смо тјелесни, смртни, лукави, и у мислима нашим пред Њим нечисти. Зато смо дужни најприје очистити себе од сваке нечистоће тјелесне и душевне, и тако спремни с највећим страхом и побожношћу Њему да приступамо и име Његово призивамо, јер по ријечима св. Писма: *Има Бог, има кљико и страшно и вјато еста* (Псал. 99. ст. 3).

2) Кад је Бог дух пречисти и име Његово свето и страшно, то треба, да сваки, који се Богу моли, помисли: а) о Богу, да Он, као свет и праведан, сваком по правди учинити жели, и да неће никаква зла дјела и неправде, *јер ти си Бог који не ће безакоња*, говори цар Давид (Псал. 5. ст. 4.); б) да размисли о самом себи, жали ли, т. ј. у свом срцу о својим гријеховима, и да ли се истинито покајао и каје, *јер Бог не слуша грјешника и онога, који се не каје; него онога који поштује Бога и вољу његову твори онога слуша* (Јован гл. 9. ст. 31); в) да размисли и о том што ће да моли од Бога, па да не би таково што замолио, што би вољи Божјој било противно, па да му се не рекне: *Не знаше шта пишете* (Мар. гл. 10. ст. 38).

3) При оваквим размишљавањима треба сви у опште да имамо ове намјере: а) да молењем нашим пристожно богољепну част Богу одајемо, по оном: *Дајте Господу славу и част* (Псал. 29. ст. 1); б) да у души и срцу нашем подрањујемо онаква покретања и расположења, каква су величанству Божјем и светињи Његовој прилична; в) да свету вјеру евангелску, живо надање и пламтећу љубав према Богу од чистог срца за-свједочавамо; г) да при таквом расположењу

духа нужно је, да жеље срца нашег или молење добрих дарова с највећом смјерношћу и побожношћу Богу предлажемо; д) да при свем том не на себе нити на молитве наше, но на Господа Исуса Христа и милосрђе Његово сво надање да полагамо.

4) Почем знамо, да је Бог наш према нама одвећ милостив и милосрдан, и да нам прије нешто даје, него што би се ми код Њега замолили, и почем Он сваки час излива на нас богаство своје доброте, као: даје нам живот и дисање и све потребе у животу, да се њима наслађавамо, чува нас од сваког зла и напасти, — то смо дужни таква и толика добротинства Његова имати свагда пред очима, и у души и у срцу благодарна наша обећања пред њим изливати с царем Давидом у шљедећим ријечима: *Прослављај, душо моја Господа, и не забрављај ни једнога добра што ти је учинио*. (Псалом 103. ст. 2).

5) К томе превелика Божја љубав, обећања Његова онима, који му се истинито моле, природна слабост ума нашег, размишљавање о учиненим гријесима и помоћ св. Духа, јесу помоћи које нас силно побуђују, да се молимо Богу духом и истином.

Последије овакове истините и усрдне молитве шљедује од стране Божије давање оног добра, које смо у молитви просили. Добра ова једна су душевна, а друга тјелесна. Душевна су блага познавање Бога и закона Његовог, вјера у Исуса Христа, кајање, опроштај гријехова, страх Божји чистоћа срца, смјерност; а тјелесна су: здравље и снага тјелесна, рана, одијело, богаство, чест и слава и т. д.

А да смо дужни и тјелесна блага од Бога просити, том нас учи сама молитва Господња, која је савршени образац свију молитава, и садржи у себи како душевна тако и тјелесна блага, с којима се и овдје на земљи благополучно поживити и тамо на небу вјечно блаженство наслиједити може.

Осим ове молитве Господње имамо још и друге кратке молитве у св. Писму, које су ради нашег настављења и употребљења написане, као митареву: *„Боже, милостив буди мени грјешноме!“* (Лука гл. 18. ст. 13.); блудног сина: *„Оче, сагрјеших небу и теби“* (Лука гл. 15. ст. 21); разбојника: *„Опомени ме се, Господе, кад дођеш у царство своје“* (Лука гл. 23. ст. 42). Ове

молитве можемо а и дужни смо при прошењу одпуштења гријехова употрeбљавати.

Из доведе реченог види се, да смо дужни од Бога просити и душевна и тјелесна блага; но почем су душевна блага сваком човјеку кориснија и нужнија, јер по ријечима апостола Павла: *имајтећи обећање живота садашњег а онога, који иде* (I. Тим. гл. 4. ст. 8), а тјелесна блага нужна су само за овај времени живот; то смо дужни најприје просити од Бога дужевна, а послеје тјелесна блага, но ова само под тијем условом, ако су Богу угодна, и ако нама не навријед, но на корист и прослављање његовог имена служити могу.

Кад се ко о нечем прилежно Богу моли, па жељено не добије, не треба за то да ослаби духом, но добро да расуди, спада ли оно, што од Бога проси, у душевна и тјелесна блага. Ако спада у душевна и за спасење нужна блага, то нек удвоји своје молитве с вјером и трпљењем, па ће заиста добити што проси; ако ли спада у тјелесна, нека се са свим ослони на вољу Божију и његов промисао, почем ми не можемо знати нити предвидети, да ли ће нам оно, што од Бога просимо, служити на корист или на штету, а Бог као свезнајући и премудри, све предвиди и зна; и почем је он уједно и преблаг и милостив, то по благодати својој неће нам дати тако што, што би нам на штету служити могло; и по томе, ако не добијемо што просимо, не треба да јадикujemo, но прије да благодаримо Богу, који нас чува од свакога зла, и не да нам оно, што би нам на штету и убитак служити могло.

Кад што од Бога просимо, треба да се поред уредне молитве и сами трудимо и сходна средства употријебимо; при томе нужно је, да имамо и стрпљења како у молитви тако и у подвигу нашем. Томе нас и сáм Христос спаситељ учи, јер кад је казао: *Прочити, то је тим препоручио, да се молимо; а кад је додао: Ницти и толцати, то је назначио тим, да се трудимо и стрпљиви да будемо.*

Сваки човјек Хришћанин дужан је не само за себе, но и за своје ближње молити се Богу, по оној заповиједи апостолекој: *молите се Богу један за другог, да оздрављаше* (Јак. гл. 5, ст. 16). Но није довољно, да се само за другове, пријатеље и добротворе наше Богу молимо, него и за непријатеље, јер сам Христос тако заповиједа:

*Љубите непријатеље своје. У чему се пак та љубав према нашим не пријатељима састоји, описао је Исус Христос шљедећим ријечима: *Благосиљајте оне, који вас куну, чините добро, онима, који на вас мрзе, и молиште се Богу за оне који вас гоне* (Мат. гл. 5. ст. 44). И тако за све људе дужни смо молити се Богу.*

Кад се за себе Богу молимо, то треба да умолимо и наше ближње, да би се и они за нас Богу молили, по примјеру апостолеком, а особито дужни смо умолити духовна свештена лица, да би се они молили Богу за нас по примјеру старозавјетном, јер је тамо било узакoњено, да је сваки, који дар приноси Богу за своје гријехове, обвезан био најприје пријавити се свештенику, да би се он за њега помолно Богу ради одпуштања својих гријехова. А у новом завјету то узакoњење потврђује апостол Јаков, говорећи: *Бољује ли ко међу вама, нека дозволе старјешине црквене, те нека читају молитву над њим... и ако је гријехе учинио, опростиће му се* (гл. 5. ст. 14. и 15).

Слово Божије саједињава с молитвом пост, бденије и трезвеност. Тако оно на једном мјесту говори: *Чувајте се, да како ваша срца не оштрајају шдерањем и пијанством* (Лука гл. 21. ст. 34); на другом мјесту: *Будите дакле мудри и тријезни у молитвама* (I. Петр. гл. 4. ст. 7), и опет на другом мјесту: *Постите и молиште се Богу* (I. Кор. гл. 7, ст. 5) За то кад се Богу молимо или му благодаримо, дужни смо бати бодри и тријезни, а у опредјељено вријеме да постимо.

Пост је двојак: један грађански или природни, који од сопственог самовољства зависи ради чувања здравља и непуњавања дужности; а други је црквени, заповиједи Божијом устављен, ради смирења човјечијег пред Богом, побјеђивања страсти, и ради приуговљавања за молитву и право кајање.

Пост је уздржавање од сваког јела и пића, а у тјешњем смислу пост је уздржавање од сластопитатељних и излишних јела. Овако уздржавање у виду поста прописао је сам Бог у старом завјету: *И ово нека вам буде вјерна уредба, и мучите душе своје (постом)* (Левит. гл. 16, ст. 29. и 31.); по узакoњењу и владали су се Израилћани и постили су, гдје год су приносили Богу кајање за своје гријехове: *Скупиште се синови Израилјеви постећи и у костријети и по-*

www.unilib.rs
суши се земљом, — исповиједаху се и поклањаху се Господу Богу својему (Немијина гл. 9. ст. 1. и 3).

Особито пак, кад су се Израелџани бојали да их Бог неказни за безакоња њихова, постили су и у посту на молитву припадали. Ни они нијесу то чинили по својој самовољи, но по заповиједи Божијој, јер сам Бог, желећи да се они поправе, прије него што би какву казну напустио на њих, налагао им је пост и молитву: *Трубите, говори он преко пророка Јоила, у трубу на Сиону, наредите пости, прогласите свештовину, саберите народ освјештајте сабор* (гл. 2. ст. 15. и 16). И такав опште народни пост, сједињен с молитвом, свагда је помагао томе, да су од казни избављени били, као што свједочи св. Писмо: *И козркнуоа Господ ѿ земли њој, и поцидѣ люди кола* (Јоил гл. 2. ст. 18).

А у новом завјету држао је и чувао пост и сам Господ наш Исус Христос, и ученике је своје у том утврдио; но док је с њима на земљи био разријешо их је од поста због предрасуде ондашњих фарисеја, а кад му је престојало пострадали и за нас умријети, онда им је заповиједио да пост свето чувају и држе, кад њега међу њима нестане. К томе прописао је и начин, како ваља постити, да се не рекне, да је по начину фарисејском. Нијпослије описао је и силу и корист поста, кад је о нецијељеном болном рекао: **Овај се род изгони само молитвом и постом** (Мат. гл. 17. ст. 21.) *А кад постиш, не будиш жалосни као лицејмери; јер они начине блијуда лица своја, да их виде люди, гдје поште. Зашта вам кажем, да су примили плату своју. А ти кад постиш, намажи главу своју, и лице своје умиј. Да те не виде люди гдје постиш, него отац твој који је у тајности, и отац твој, који види тајно, платиће теби јавно* (Мат. гл. 6 ст. 16—19).

Пост по себи као год и молитва сачињава богоугодну службу, за то су и апостоли свагда постили, прије него што би службу и молитву Богу принијели. Од туда шљеди, да су сви Хришћани обвезани приуговлађавати се постом за молитву, а сви свештеници кад оће да служе литургију, кад приступају свршавању светих тајана и других црквених обреда, треба за неко вријеме да се постом спреме, као што је то прописано.

Из свега што је доведе о посту речено, види се јасно, да је црква Христова, оснивајући се

на ријечи св. писма, годишње постове установила с том намјером, да би Хришћани за то вријеме своје гријехе са смиреним срцем исповиједали и за њих истинито кајали се. Пост је дакле у нашој цркви установљено вријеме у години, у које треба да исповиједамо наше гријехове и да се за њих кајемо, а уједно да се уздржавамо од јелџ црквом забрањених.

Онај, који тјелесно пости, т. ј. који се уздржава од јелџ црквом забрањених, дужан је и душевно постити. А душевно постити значи: удаљавати се не само од сваког рђавог и неправедног дјела и поступка, но и од злих мисли и Богу противних жеља, а осим тога треба чинити добро и у сваком Богу угодном дјелу упражњавати се и напредовати: *Блиго ко молитка љк постомљк, милостивљк и правдољк* (Тов. гл. 12. ст. 8.) говори св. Писмо. Тако ако би ко само тјелесно постио, а о душевном посту не би се ни најмање старао, такав не би угодни Богу, почем је тјелесни пост без душевног Богу непријатан, као што сам Он преко пророка Исаије говори: *„Таки ли је пост који изабрах да човјек мучи душу своју један дан? да савија главу своју као сита и да стере пода се костријет и пепео? То ли ћеш звати пост и дан угодан Господу? А није ли ово пост што изабрах: да развежеш свезе безбожности, да разријешим ремење од бремена, да отпустиш потплаћене, и да изломите сваки јарам? Није ли да преламаш хљеб свој гладноме, и сиромаше прогнана да уведеш у кућу? кад видиш гола, да га одјенеш, и да се не кријеш од својега тијела? Тада ћеш призивати, и Господ ће те чути; викаћеш и рећи ће: ево ме“* (Исаија гл. 58. ст. 5, 6, 7 и 9). А еходио овоме кроз пророка Захарију даје Господ напутак и поуку у св. Писму (у главама 7 и 8.).

Ако би ко, у мјесто да пост и трезвеност држи и чува, сасвим се одао неуздржљивим склоностима и страстима, таквог постизавају овдје на земљи безбројна не само тјелесна него и душевна зла, и у таквом необитава никаква искра унутрашње светиње и чести, него је само сједиште скотских и ђаволских својих страсти. Истину ову довољно посвједочава содомски разврат и убитак, и други примјери.

Из овога шљедује да смо дужни сваку раскошност и неумјереност избјегавати, а напротив тога трезвеност и умјереност држати и имати. Правило ово прописао нам је сам Исус Христос:

Пазите, вели, стражите, и молите се; а што вам кажем, свима кажем: стражите (Мар. гл. 13. ст. 33 и 37). Ову добродјетељ трезвености препоручивали су апостоли својим вјернима. Тако апостол Петар препоручује: *Будите тријезни и пазите* (I. Петр. гл. 5. ст. 8); а апостол Павле вели: *Браћо! да не спавамо као и остали, него да пазимо и да будемо тријезни* (I. Солун. гл. 5. ст. 6).

Колико је пак добродјетељ трезвености нужна у животу о том нас довољно увјерава само искуство; јер може ли ко у дјелу свом уредан и напредан бити, ако трезвености нема? Трезвеност ова не састоји се само у том, да се уздржавамо од прекомјерног јела и пића, него и од љутине, злобе, зависти, среброљубља и других сличних страсти и порока, јер све ово наш разум помрачује и наше здравље нарушава исто тако као и пијанство.

И пост, и бдење, и трезвеност прописују и налажу нам Божије заповиједи за то, да би ми пребивајући у њима, свагда били пред Богом свети и чисти, и у вјери и љубави евангелској постојани, једном ријечи: пост са бдењем и трезвеношћу прописан је од Бога за то, да би испуњени били плодовима св. Духа, јер, у противном случају ако се лишавамо благодати св. Духа, то молитве наше бивају код Бога узалудне и непетинске.

Како на молитву тако и на пост, бдење и трезвеност побуђује нас:

- 1) Саме заповиједи Божије, које нам наређују, да се за себе и за наше ближње молимо;
- 2) Несравњено милосерђе Божије према онима, који му се истинито моле по оном: *Јер си ти Господе, добар и милосрдан и веома милосиив, који те призивају, и који те призивају и истини* (Псалм. 86. ст. 5. и Псалм. 145. ст. 18).
- 3) Божија обећања, која ће он извршити, јер: *Вјеран је Онај, који је обећао* (Јевр. гл. 10., ст. 23).
- 4) Посредовање Исуса Христа за нас код Бога.
- 5) Помоћ Духа светог у нашим немоћима.
- 6) Наше нужде како душевне тако и тјелесне.
- 7) Биједи и казне које и овог и овог свијета очекују.

Све ово довољно нас побуђује, да Богу духовне жртве уносимо, т. ј. да му се непрестано молимо.

Но дјејства и плодови молитве побуђују и поопштравају нас на молитву, јер помоћу молитве рађа се и расте у нама права вјера; молитвом просимо и примамо од Бога и душевна и тјелесна блага. Средством приљезне и усрдне молитве побјеђујемо гријех, прогонимо јаде и невоље, налазимо у души нашој утјеху, и чувамо се од разних искушења; и најпослије средством усрдне молитве добивамо вјечно спасење, по оном: *да ће се сваки спасти, који призива име Господње* (Дјел. гл. 2, ст. 21).

А на против, који би сва поменута побуђења к молитви из гордости презирао, таквог постигну ужасне биједи и казни; јер такав преступа божије заповиједи и вријеђа његово милосерђе; такав својевољно затвара улазак св. Духа у своје срце; и најпослије такав својевољно лишава се свију душевних дарова и царства небесног. Овакоком прегрјешном човјеку, који из гордости презире молитву, може се праведно рећи оно, што је сам Бог рекао преко пророка Исаије о народу Израилџанском: *Во познаје господара својега и магарца јасле господара својега, а Израил не познаје, народ мој не разумије* (Исаија гл. I. ст. 3).

Укратко оvdје треба примјетити, да молитве наше сједињене с постом, бдењем и трезвеношћу, тек онда бивају саслушане код Бога, кад их:

- 1) С вјером, духом и истином свршавамо, као што говори Христос: *Све што узимисте у молитви вјерујући, добићете* (Мат. гл. 21. ст. 22);
- 2) Кад се у име Христа молимо: *Заиста, заиста вам кажем да што год узимате у Оца у име моје, да ће вам* (Јован гл. 16. ст. 23);
- 3) Кад се са страхом Божјим молимо, јер по ријечима св. Пиема: *Господ жељу испуњава онима, који га се боје, шужњава њихову чује, и помаже им* (Псал. 145. ст. 19);
- 4) Кад се са смиреним и скрушеним срцем молимо, јер: *Жертва је Богу дух скрушен, срца скрушена и поништена не одбацујеш, Боже* (Псал. 50 ст. 19);
- 5) Кад ближњима нашим праштамо уврједи и грјехове, и с њима се миримо, јер вели Христос: *Кад стојисте на молитви, праштајте ако што имате на кога: да и Отац ваш који је на небесима опрости вама погрјешке ваше* (Мар. гл. 11. ст. 25); и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

6) Кад просимо оно, што је вољи Божјој угодно, јер: *ако што молимо по вољи Његовој послушаће нас* (I. Јован гл. 5. ст. 14).

Напротив тога молитве наше онда бивају код Бога узалудне и не дјејствителне:

1) Кад се лицемјерно молимо: *Кад се молиш Богу, не буди као лицемјери, вели Христос* (Мат. гл. 6. ст. 5).

2) Кад се молимо, а вјере немамо: *јер који се сумња он је као морски валови, које вјештрови подижу и размећу, јер шакови човек нека не мисли да ће примиши што од Бога* (Јак. гл. I. ст. 6. и 7);

3) Кад што просимо од Бога на рђав начин, јер по ријечима св. Писма: *Иштите, и не примаше, јер зло иштите, да у сластима својјем прошите* (Јак. гл. 4. ст. 3);

4) Кад што просимо с гордошћу и осуђењем наших ближњих: *Нијесам као остали људи, или као овај цариник* (Лука гл. 18. ст. 11); и

5) Кад уврједе и гријехове непраштамо нашем ближњем: *Ако ли не опрашташе људима гријеха њиховијех, ни отац ваш неће опростити вама гријеха вашијех* (Мат. гл. 6. ст. 15).

Има још двије околности, које могу осујетити и не услишати молитву нашу код Бога, а те су:

1) Кад слово Божје не слушамо и ум наш од Њега одвраћамо. О овом сам Бог с гњевом овако говори: *Што звах, али не послушаште, пружах руку своју, али нико не мари, него одбацисте сваки савјет мој, и карања мојега не хшјесте примиши; за то ћу се и ја смијати вашој невољи. Тада ће ме звати, али се нећу одазвати и т. д.* (Приче Сол. гл. 1. ст. 24, 25, 26 и 28); и

2) Ако и слушамо слово божије и читамо га, но ни мало се по њему не владамо, нити се за наше гријехе кајемо. И о овом сам Бог овако говори: *Када ширите руке своје, заклањам очи своје од вас; и кад множите молитве, не слушам; руке су ваше пуне крви. Умијте се, очистите се, уклоните злоћу дјела својих испред очију мојих, престаните зло чинити.. браните удовице. И ако гријеси ваши буду као скерлеш, постаће бјели као снјег* (Исаија гл. I. ст. 12—19).

Из свега што је доведе речено, како о саборној тако и о уједињеној молитви, види се јасно, да је молитва важан дио богослужења, и да ми, свршавајући је, самим дјелом исповиједамо Божије свемогућство, свуда присуство, премудрост и благодат Његову. За то нико да не пре-

зире молитву, као спасоносно средство Богом установљено и нама предано, но да сви од малог па до великог и мушко и женско, име Господа сведршца и Творца од чистог срца призивамо и Њему једном част, славу и хвалу одајемо, благодарност и поклонење приносимо, по оној заповиједи: *Господу Богу својему поклањај се и Њему јединоме служи* (Мат. гл. 4. ст. 10). *Господа Бога својега бој се, и њему служи, и његовим се именом куми* (5. књ. Мојсиј. гл. 6 ст. 13).

2) О молитви на по се као нарочитој дужности свештеничкој.

Да је молитаа чину свештеничком својствена дужност, и да је од самог Бога њему заповијеђена и наређена, увјеравамо се из св. писма како старог тако и новог завјета.

У старозавјетној цркви сам Бог, законополажући чин служења, определио је на ту службу нарочите људе, као Арона и Левите, и заповиједио им је да се за цио народ Богу моле: *И ово нека вам буде вјечна уредба да очистите синове Израљеве од свијех гријеха њиховијех* (III. књ. Мојс. гл. 16, ст. 34). И на другом мјесту: *Свештеник нека се моли за сав збор синова Израљевијех, и опростиће им се* (IV. књ. Мојсијева гл. 15. ст. 25.).

А у новозавјетној цркви премда је Христос сваком свом посљедоватељу молитву препоручио, но нарочито је на то дјело определио чин свештенички у лицу апостола. Заповиједи Христове о овом законоположењу дате апостолима, јесу шљедеће: *Иштите и примите, да радости ваша буде испуњена. Заиста, заиста вам кажем, да што год узимаште у оца у име моје, даће вам* (Јован гл. 16. ст. 23. и 24.). Такођер пред страдањем својим, особито је опоменуо ученике своје, да се Богу моле: *Што ставаше? рекао је, устаните, молиште се Богу, да не паднете у напаст* (Лука гл. 22. ст. 46.).

Апостоли, шљедујући примјеру учитеља свога и покуравајући се заповиједи његовој, којом им је наредио, да проповиједају слово Божије, свагда су уз ову дужност учења и молитву присаједињавали, и као неопходну своју дужност сматрали: *И ми ћемо, говоре они, у молитви и у служби ријечи остали* (Дјела ап. гл. 6. ст. 4). И као што су сами ову дужност испуњавали, тако су и пријемнике своје у том настављали и утврђавали. Св. апостол Павле пише Тимотију: *Чудо Тимотије! молим дакле прије свега да се*

чине искања, молитве, мољења, захваљивања за све људе, за царе, и за све који су у власти (I. Тим. гл. 2. ст. 1 и 2). А апостол Јаков о овој дужности свештеничкој овако вели: *Бољује ли ко међу вама, нека дозове старјешине црквене (свештенике), те нека читају молитву над њим* (гл. 5. ст. 14).

Очевидно је дакле, да су и Исус Христос и Апостоли дужност ову молити се Богу за све људе нарочито чину свештеничком наредили и препоручили; и по томе дужност ова молити се Богу за све људе, тако је чину свештеничком својствена, као и дужност проповједати слово Божје.

Но, о коме и о чему дужни су свештеници благодет Бојју умољавати, то се доста јасно види из горе речених ријечи св. Писма и старог и новог завјета; но осим тога и сам Исус Христос примјером својим поучава нас о коме и о чему треба да се молимо. Тако Он се последије тајне вечере пред страдањем својим, као човјек молио се Богу Оцу, да би добро и што прије свршио дјело нашег спасења, да би сачувао апостоле од раздора и саблазни, и да би све оне, који у Њега вјерују, отачаским својим благоутробијем помиловао и од свакога зла сачувао: *Оче! ријечи, које си дао мени, дадох им, и они примише, и познадоше истиништво, да од тебе изиђох. Освети их истином својом: ријеч је твоја истина. Ја посветих се за њих, да и они буду осветени истином. Не молим пак само за њих, него и за оне који меувјерују њихове ријечи ради. Оче свети! сачувај их у име своје. Сачува их од зла.* (Јован гл. 17. ст. 8, 17, 19, 20, 11 и 15).

По примјеру Христа Спаситеља најпријежњније молили су се и апостоли Богу о тој проповједи евангелској, као што се види из њиховијех ријечи: *Господе! дај слугама својима да говоре са сваком слободом ријеч твоју* (Дјел. гл. 4. ст. 29). Апостол Павле и други у молитви просили су, да би им Господ дао силу и снагу у проповједи евангелској: (Ефес. гл. 6. ст. 19) Исти апостол са свима ефеским свештеницима клечао је на кољенима и молио се Богу о свима вјернима пошљедоватељима (Дјел. гл. 14. ст. 23. — гл. 20. ст. 36. гл. 21. ст. 5. — Рим. гл. 1. ст. 9. и 10). — Ефес. гл. 1. ст. 16 и 70).

И у опште сви апостоли молили су се Богу за оне, које су они у вјеру Христову обратили, да би Бог у њима ту вјеру утврдио, да би уза-

јамну љубав међу њима умножио, и да би склоност у њима укријепио на све оно, што је поштено и добродјетељно.

Из овога шљедује, да је сваки свештеник обвезан молити се Богу за своје парохијане, да би вјера у њима остала тврда и непоколебљива, и да би узајамна љубав међу њима царовала (Лука гл. 22. ст. 32).

Свети апостол Павле у посланици својој на Тимотеја, између свију људи напомиње цара, о коме најприје треба свештеник да се моли Богу, јер је цар, краљ, књаз и свака врховна власт у земљи, од самога Бога, као глава народу, постављена, којој су сви подајници обвезани од првог па до пошљедњег покоравати се, част и поштовање одавати и вјерни бити (Рим. гл. 13. ст. 1. — I. Петр. гл. 2. ст. 13. и 17.)

Послије земље владоцу, т. ј. последије врховне земаљске власти препоручује апостол, да се свештеник Богу моли и за оне, који су у власти, т. ј. који врховној власти у управи државом и земљом помажу, да би они духом његовим настављани, при отправљању дужности својој, у животу свом такви били, какове сам Бог захтијева, да по намјери апостола Павла: *да тихи и мирни живот поживимо у свакој побожности и поштењу, јер је ово добро и пријатно пред Спасиоштем нашим Богом* (I. Тим. гл. 2., ст. 2, 3 и 4).

Сам Бог у слову свом захтијева, да би постављени над народима управитељи били:

1) Људи благочестиви, богобојажљиви, праведни, смирени, а не гордељиви (II. књ. Мојс. гл. 18., ст. 21), да би били мудри и смишљени (V. књ. Мојс. 1. ст. 13 и 15.);

2) Да би са потчињеним народом благо и лијепо поступали, и о његовом добру и напретку старали се; да би настојавали, да мир и спокојство у земљи влада, и у свему и свачему добар напредак да се уведе и чува; да би злочинце казнама укроћавали а невине и добре заштићавали (Рим. б. гл. 13., ст. 3 и 4. — I. Петр. гл. 2., ст. 14.);

3) Да би на суду били беспристрасни и праведни: *Саслушајте распре међу браќом својом и судите право између човјека и брата његова и између дошљака који је с њим. Не гледајте ко је ко на суду, саслушајте и малог и великог, не бојте се никога, јер је суд Божји* (V. књига Мојсијева гл. 1. ст. 16 и 17). При том пријети Бог између

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

другога и то, да судије не би мито примали: *Не изврћи правде и не гледај ко је ко; не примај поклона, јер поклон зашлепљује очи мудрима и изврће ријечи праведнима* (V. књ. Мојсијева гл. 16. ст. 19).

Но и за цео народ дужни су свештеници Богу молити се, по оној заповиједи Божијој: Да пошлети жрица (свештеник) ѿ кинь сонлѣ ѣншкѣ Израилкихъ и ѿ кѣхъ грѣхъ ихъ. Јер сви погријешујемо много пута (Јак. гл. 3, ст. 2); но да би милостиво опростење грјехова наших добили, то је нужно, да се свештеници као пастири, за све људе Богу моле тим прије, што су они на то дјело нарочито и определијени.

А кад би Бог неко село или град, варош или цео предјел због безаконих дјела становнике казнио глађу или помором, или земљотресом, или другим којим смртним ударом, то у таквим околностима дужни су свештеници цијелом народу савјетовати, да се остави својих безаконих дјела, и да се у срцу свом истинито каје и Богу обрати, по оној заповиједи: *Обратите се, говори сам Бог, и прођите се свијех грјеха својих, и не ће вам безаконје биши на спотшцање* (Језекија гл. 18, ст. 30); и на другом мјесту: *Обратите се к мени свијем срцем својим и постећи и плачући и шужећи; и раздерите срца своја а не хаљине своје, јер је милостив Господ* (Јоил гл. 2, ст. 12 и 13).

Савјетујући пак и нагонећи народ на покајање и исправљање, дужни су и сами свештеници с највећом побожношћу и скрушеним и смиреним срцем Богу молити се, не би ли се он смиловао и праведни гњев од народа уздржао и одвратио. Овакову трудољубивост у наведеним околностима захтијева сам Бог од свештеника преко пророка Јоила: *Између тријема и олшара нека плачу свештеници, слуге Господње, и нека рекну: прости Господе народу својему. И Господ пожалиће народ свој* (гл. 2 ст. 17 и 18),

Налазимо примјера у св. Писму, да Бог, кад год је какву казну на народ израљски пуштао, свагда је гледао, да ли ће се међу њима наћи онакав човјек, који би могао стати пред Њим и гњев Његов у милост обратити, као што сам говори: *И тражиш међу њима који би оправно ограду и стао на пролому преда ме за ту земљу, да је не зашрем; али не нађох никога; за то ћу излити на њих гнев свој, огњем јарости своје истријебићу их, и њихово обрашћу и м на*

главу (Језекиљ гл. 22 ст. 30 и 31). Ове ријечи могу се нарочито односити на свештенике, као служитеље Божје, и по томе, ако је ико, то су доиста они обвезани чувати чистоту морала и живот свој богоугодно проводити, нарочито у вријеме какве каштиге, која народ снађе, да им се не рекну гореспоменуте ријечи Божје, а и ово кроз пророка Јеремију: *Јер пастири посташе безумни и Господа не тражише* (гл. 10 ст. 21).

Свети апостол Павле у првој посланици својој на Тимотеја наводи: *Молим дакле прије свега да се чине искања, молитве, молења, захваљивања за све људе* (I Тим. гл. 2 ст. 1); од куда сљедује, да су свештеници дужни и благодарност Богу приносити за сва благодјејанија, која Он људима сваки дан указује. Осим тога и сама природа учи нас, да ми Онога, који нам добро чини, љубимо, поштујемо и благодаримо му; а нико нам толико благодјејанија не указује, колико Бог, *јер кроз Њега живимо и мичемо се, и јесмо* (Дјел. гл. 17 ст. 28); и све потребе за живот наш на земљи и за живот вјечни из руку Његових примамо. И по томе дужни смо сви Господу Богу с љубављу и побожношћу благодарити да нам се не рекне: *Заборавише дјела и чудеса Његова* (Псал. 78. ст. 11), и како се не нађоше да захвале Богу (Лука гл. 17, ст. 18).

Но није довољно, да онда само Богу благодаримо, кад смо у срећи, него и онда, кад би какво зло на нас напустио, као што учи свети апостол Павле: *Молиште се Богу без престанка. На свачему захваљујте; јер је ово воља Божја у Христу Исусу од вас* (I. Солуњ. гл. 5. ст. 18.)

Довде је говорено да су свештеници дужни молити се за живе, но имамо примјера и у старозавјетној и новозавјетној цркви, да су се они молили и за мртве. Тако пророк Варух моли се за умрле: *Господи, рече, Вдѣржителю Божѣ Ирѣилекъ! оубиши молиткѣ оубирихъ, Ирѣилекъ, и не помани неправдѣхъ отицъ нашихъ* (гл. 3. ст. 4 и 5). А у новозавјетној цркви пријемници апостолски и црквени учитељи, као: свештеноченик Кипријан; Василије велики и Јован Златоуст молили су се за мртве као и за живе: *Не тѣмъ гла оузконоположишѣ ѿ апостолѣхъ, еже при стришнихъ тайнихъ пакати кыкати ѿ ѿишнихъ. И на другом мјесту: Не кѣде приошнѣа ѿ оубирихъ кыклатѣ, не кѣде молкы, не кѣде лишастыни. Сѣа кѣа Дѣхъ кѣатый закѣщѣа егѣ.* Одовуд сљедује, да су и новозавјетни свештеници, као строитељи тајана Божјих, обвезани

молити се и за мртве, који су починули у вјери, и надежди васкрсенија.

Казано је на више мјеста у овом чланку, с каквим приуговорљеном дужан је свештеник приступати свршавању св. тајни, но овдје треба још напоменути и то: како је дужан свештеник приуговорити се кад оће божествену литургију да свршава.

Да би свештеник божествену литургију свршити могао, и да не би ни учем погријешно ни при свршавању ни по свршетку исте, и да не би подпао под строги суд Божји, као Надав и Авијуд — то је дужан од свег срца молити се Богу, да би му Он на то даровао силу св. Духа, јер он један т. ј. св. Дух као што поставља свештенике кроз рукополагање архијерејско, тако и у дјелу служења садјејствује и помаже им, да би се показали непостидни служитељи новог завјета.

Но и само достоинство Божије литургије изискује од свештеника таково приуговорљено, јер се на њој свршава не само оно на тајној вечери установљено таинство но и цијело дјело спасења нашег Господом Исусом Христом сином Божјим свршено. Зато су дужни свештеници, кад свршавају ове свете тајне приступају, бити чисти и трезвени, како тијелом тако и душом, по оној заповиједи Божјој: *Свештеници кад приступају ка Господу, нека се освештају да их не би побио Господ* (II. књ. Мојс. гл. 19. ст. 22). А на другом мјесту: *Свештеници кад приступају олтару да служе и да приносе жртву Господу, нека перу руке своје и ноге своје водом, т. ј. да очисте себе од сваке погаништине тијела и духа, и да свршавају свештину у страху Божијему* (II. књ. Мојс. гл. 30 ст. 20 и 21. II. Кор. гл. 7 ст. 1).

К оваком приуговорљеном с једне стране поопштрава свештенике само суштество св. тајне и чудно њено дјејство, јер Господ Исус Христос рекао је: *Који једе моје тијело и пије моју крв стоји у мени и ја у њему*; и опет: *Који једе хљеб овај живљеће вавијек* (Јован гл. 6 ст. 56 и 58);

е друге пак стране поопштрава их страх и ужас који би их постигао, ако би неприуговорљени сватаја свршавали, јер: *Који недостојно једе овај хљеб или пије чашу Господњу, крив је тијелу и крви Господњој и шакови служишељ суд себи једе и пије.* (I. Кор. гл. 11. ст. 27 и 29).

И кад све у опште недостојно приступајући такви страшни суд Божји очекује, то колико ће већи бити суд очекивати свештенослужитеље недостојно служеће.

При завршетку ове четврте дужности свештеничке, треба додати и то: да није довољно, да само свештеници знаду Богу молити се, но дужни су они по званију своје и парохијане своје, а особито неуке научити истинитој богомољи, као што су Исус Христос, апостоли и Јован Крститељ ученике своје научили Богу молити се.

При овом обучавању дужност је свештеничка опоменути како родитеље тако и дјецу, да молитве оне, које су научили, свако јутро и вечер читају, и да своје послове с молитвом започињу, а са благодарношћу да свршавају, да би им тако Бог њихове труде благословио.

Најпослије да све у опште пострекава и поучава, да у дане недјељне и празничне приљезно у цркву долазе, јер сам Бог тако заповиједа говорећи: *Видите ко докору Господи, поклоните се Господи ко докору катџи егш (Псалом 28. ст. 2);* последије да им каже да је дом божји дом молитве, и по томе присуствујући у цркви, дужни су стајати побожно и смирено, и пажљиво слушати све што се чита и поје. А да би све ово присуствујућима на сазиданије било, то је дужност свештеничка настојавати, да се правило црквено благочино свршава а не брзо, но умјерено и разговјетно, по оној заповиједи: *Не корџ кџди оуты ткониы, и ердџе ткое да не оукорџитџ изнонги слоко прџдџ лицџи Божјиџ (Екклес. гл. 5. ст. 1);* а на другом мјесту: *Поитџ Богџ нашџиџ, поитџ рџзџинш (Псалом 46. ст. 7 и 8).*

Древни хришћански обичаји и црквени обреди.

Било је разних хришћанских обичаја и обреда, који су у течају времена измијењени, изостављени па и забрањени. Тако је н. пр. у древна времена био обичај, да су за епископе постављани мирски свештеници који су били

ожењени и имаћу своју породицу. Овај је обичај осниван на дванајестом правилу шестог васељенског сабора, које гласи: „*подокџитџ никонџ кџти непорочнџ, едннџл жнџи мџжџ*“. Такав један епископ био је и Јероним Нилопољски, о коме Евсевије

И тако исто и историк Никифор, творац синаксара и триода једногласно тврде, да је тај Јероним, у старости својој заједно са својом женом побјегао у гору аравитску, скривајући се од гоњења цара Декија. Исто тако, било је презвитера и ђакона ожењених и нежењених, као што се то из правила шестог васељенског и ангирског помјесног сабора може видјети.

У једној старој рукописној књизи „Правила“ стоји забиљежено, да је у древна хришћанска времена св. литургија *послије обједа свршавана*. То свједочи стари грчки црквени писац Созомон, који у књизи својој седмој у глави 19. пише, да је за његово вријеме у многим градовима био такав обичај, да се света литургија *послије обједа свршавала*, на којој су се и Хришћани причешћивали. Ово је чињено по примјеру Христа Спаситеља, који је такође *по вечери* тајну св. евхаристије установио. Овај Созомон, живио је 400 година *послије Христа*, када се још увијек такав обичај одржавао, а особито је то чињено на велики четвртак. За доказ тога, служи нам и то, што је тек помјесни картагенски сабор забранио и свештеницима и народу да се на тај начин причешћују, па и тада *осим великог четвртка* на који се дан стари начин причешћивања задржао.

У првенствујућој цркви и у погледу поста бјеше друкчије него данас. Први Хришћани су и у вријеме поста јели сир, млијеко и јаја, а данашњи се пост много доцније одредио. Осим тога, има доказа, да су у хришћанској цркви у древна времена и женске имале неки чин свештенослужитељства које су се ђаконисама називале. Ове ђаконисе заведене су, зарад помоћи при крштавању одраслих женскиња. Св. Јован Златоусти, изишавши из свог пошљедњег заточења, *призвао је* ђаконицу Олимпијаду и остале Хришћане, и силном својом бесједом утврђиваше их у вјери Христовој. Супруга Григорија Нијског, именованом Феозва, била је такође ђакониса, а и осим тих поменутих, било је ђакониса врло много дјевојака и удовица, којих је чин у књизи Крмчији, правилима четвртог васељенског, шестог васељенског и помјесног картагенског сабора тачно *опредјељен*.

У древна времена и начин се причешћивања јако разликоваше од данашњег начина. Некада се св. причешће мирјанима не даваше *лажицом* као данас, него им се тијело Христово

даваше у руку (као данас антидор) а крв Христову пијаху *обашка* из потира. Тек је Јован Златоусти установио данашњи начин причешћивања, а *послије* је све то и много друго тачно одређено на шестом васељенском сабору.

Као што су неки стари хришћански обичаји и обреди у времену изостављани, тако су исто и неки нови додавани и увађани. Тако два грчка историчара: Георгије Кедрон и Никифор Калистов, који живљаху у разна времена, сложено свједоче, да у првенствујућој цркви на *повечерију* Богојављења не бјеше водоосвећења. Што је још чудније, ово је први установио *неправославни* патријарх Петар, кога је, шта више, сама црква из своје заједнице искључила. Он живљаше око године 474.-те, из чега се види, да овог водоосвећења не бјеше ни у вријеме великих васељенских учитеља: Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоустог, који живљаху у четвртог столећу по рођ. Христовом. Дакле, ови велики светитељи и учитељи црквени то не установише, него га установи *неправославни* архијереј, кога се установа примила и чува се и дан данас.

Исти патријарх Петар завео је и то, да се „Вѣрѹ“ сваки дан при св. литургији *велегласно* чита, што то до њега није био обичај; него је *велегласно* читано само на велики петак, на који су се дан и оглашени крштавали. Садањи начин *велегласног* читања примио је први патријарх цариградски Тимотије, као што то и чтец цариградске цркве Теодор свједочи.

Слично овоме, у првенствујућој цркви на св. литургији није се појала *пјесма*: „Єдинородный Сын и млок Божій“. Ову је песму написао и у црквено богослужење увео Јустиниан велпки, а по овоме дошао је цар Јустин, под чијим је царовањем у литургију заведена и херувимска пјесма, која се *прије* њега није појала. Исто тако на велики четвртак установљена је пјесма: „Вечери ткоѡа тлийма“. Пјесму: „Четикѡиѡ хрѡкиѡ“ написао је и завео је епископ Косма друг Дамаскинов, који живљаху 700 г. по рођ. Христову. Осим ових, доцније су у православну цркву увађане и многе друге црквене књиге и пјесме: Дамаскинов Октоих, Триод Теодора Студита, каноно Митрофанови, Космини, Јосифови и други.

Ове занимљиве податке извадио сам из старе књиге „Розник“, а предајем их јавности са тим увјерењем, да оне код благочестивих наших Хри-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

стијана вјеру у данашње обреде наше неће ни мало пољуљати. Природно је, да се све које има свога зачетка, па и црква наша, морала постепено развијати и усавршавати. Данас, хвала Богу, она је потпуно устројена, њени су обреди богати и одређени тако, да је свако, па ма и најмање увађање нових обреда потпуно излишно. Него

чувајмо и хранимо наше данашње црквене обреде, који су за цијело такви, са каквима се ни једна друга осим цркве православне не може подичити.

Солбор 1893.

Саопштио :

Жарко Поповић,

католикета.

Проповијед о вјери.

„Се Бгъ жикотъ кѣчный, да знають теке единого истинного Бога и егоже послалъ еси Исуса Христа“. (Јов. 17:3).

Шта је вјера? — Вјера је увјерење о оном, што се не види, као кад би се то виђело, и о оном, што се жели и очекује, као кад би то сад било.

Вјера је прва врлина хришћанска, по којој вјерујемо да има Бога; вјерујемо Његов свети закон и заповиједи Његове.

„Ја сам Господ Бог твој, да немаш другијех Богова, осим мене“, вели Бог у првој својој заповиједи.

У овој нам се заповиједи заповиједа :

„Да Бога умом својим познајемо; да га срцем право вјерујемо; да се у Њега надамо; да Њега љубимо као створитеља и највећег добротвора нашега, да га свуда прослављамо; Њему се једином клањамо; и да славу, поштовање и поклоњење, које само Њему приличи никаквој другој ствари не одајемо.“

Без вјере у Господа Исуса, није нам се могуће спасти. „Који вјерује у сина (т. ј. у Исуса Христа) говори св. Еванђеље — имаће живот вјечни; а који не вјерује сина, не ће виђети живота, но јарост Божија биће у њему.“ (Јован = 3:36.)

А знате ли благочестиви Хришћани, од куда се можемо најбоље научити право вјеровати?

— То нам је лијепо изложено у символу вјере, кога су свети оци саста-

вили на саборима I. никејском 325 и константинопољском I. 381 године.

По символу вјере вјерујемо ми:

Бог је један, а три су лица божија. Отац, Син и св. Дух, који се зову једном ријечи пресвета тројица; Исус Христос родио се од Бога Оца прије свијех вјекова и нико није таки син Божији као што је Он; за рад нас људи сишао је Исус на земљу, родио се надахнућем св. Духа од Дјеве Марије, а није престао Богом бити; избавио нас од прародитељског гријеха и смрти, што су још Адам и Ева у рају згријешили; страдао је, умро и сахрањен био, три дана лежао у гробу; ускрсао трећи дан; узнио се на небо и сјео са десне стране Бога Оца; опет ће доћи, да суди свима људима; вјерујмо у Духа светог, који излази од Оца, са сином се прославља и он је горно преко пророка; вјерујмо у једну свету, саборну и апостолску цркву; признајемо једно крштење за рад опрштења гријехова т. ј. признајемо седам тајни новог завјета: крштење, миропомазање, причешће, покајање, свештенство, женидбу и свештање масала; вјерујемо да ће у посљедни дан сви људи оживљети, и да ће бити послје тога вјечни живот.

Све ово што напоменух, не користи нам, ако ми право не вјерујемо, а на нама

свештеницима велика је одговорност да ми поучавамо све људе; јер, ни вјера не може бити без проповиједања.

Од нас свештеника сам Бог захтјева, да по могућности учимо свој народ, а који може, а не ће Бог му пријети највећим мукама, као што лијепо учи св. писмо старога завјета:

„Сине човјечији! Поставих те стражарем дому Израилеву, да слушаши ријечи из мојих уста и да опомињеш (људе) од мене. Кад речем безбожнику погинућеш, а ти га не опоменеш и не проговориш му, да би одвратио безбожника од безаконог пута његова, да би га сачувао у животу; онај ће безбожник погинути са свог безакоња, али ћу крв његову тражити из твојих руку (Пророк Језекпаљ 3:17 и 18.)

Свештеник се назива у св. писму ангел, а пошто је ангел вјесник, дужан је дакле и свештеник, као ангел непрестано јављати људима вољу Оца небескога; назива се оцем свију, на с' тога је дужан очински се старати о својим парохијанима, учећи их на свака добра блага; и најпослије назива се другом жениха Христа, које не може бити, ако не буде проповиједао.

Дакле, видите благочестиви Хришћани, да је нама свештеницима дужност да вас поучавамо, да вас од гријеха чувамо; али и на вама је велика одговорност, да се и ви својим свештеницима покоравате, да их слушате и поштујете као своје духовне оце.

Наши праћедови, од увијек су право вјеровали, па Србин право вјерујући могао је послје пет-сто љетњег робовања опет на ново оживљети; јер му лијена православна вјера улиј љубави, да љуби своје име и свој понос; улиј му наде, да ће опет ускрепути,

И, за све то ми имамо да захвалимо нашим свештеницима, који са часним крстом и Србуљом у руци, уљеваше у наше српске ђедове истинску вјеру; имамо, да захвалимо нашим хајдуцима, нашим гусларима и нашим лијепим српским обичајима.

Па зар не би било срамота, — зар не би на вама био велики гријех, кад би ми ослабили у својој вјери?! Но није само доста, да ми просто вјерујемо, него треба сваки да дјелом засвједочимо.

Спаситељ је казао: *„Не ће сваки, који ми говори: Господе! Господе! доћи у царство небесно; него онај, који врши вољу оца мога, који је на небесима“ (Матеј 7: 21.)*

Против вјере гријешни:

„Који говори, или мисли, да нема Бога; који не вјерује, што свето Писмо учи; који не вјерује православно цркву Христову, — јер као што је једна истина, тако је и једна само црква и вјера истинита, а то је источно-православна; даље гријешни: ко противно тумачи Закон Божији; који вјерује у друге ствари — моли им се и у њих се нада; који не вјерују у Божију моћ; који поштују Бога само спољашним знацима, а срце им је далеко од Бога; који двоуме о многоме које-чему што је у вјери; особито гријеше горделиви, који хоће, да покажу, да они нешто више знају од простог народа; и најпослије гријешни против вјере, кад се ко одрече своје православне вјере и прими другу вјеру.

Па, ко је рад, да у њему почива Божији благослов, тај треба право да вјерује у Бога и Његов св. закон, и да чини добра дјела својим ближњима.

Тијем ћете показати драга браћо и сестре, да сте и ви потомци нашијех храбријех праћедова, који су на коцима мученичку своју душу испуштали, све за

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

род српски и вјеру православну, те смо и ми до сада — хвала Богу! остали вјерни св. матери цркви, а таки треба да будемо сада и свагда. . . .

А, Ти Творче и Боже! који гледаш побожни Твој српски народ: дај нам

здравља и дуга живота, среће и напретка, да Те хвалимо и славимо ѿ њињк и до вјка! Амин.

Говорио у Фочи:

Марко С. Поповић,

учитељ и ђакон.

Одговор на питање из пастирске праксе.

„Треба ли при исповиједи читати одијељене све молитве свакој особи, или само неке?“

Овоме је питању свакако могло повода дати то, што се код нас обично у једноме дану, а прије литургије, нагомила толико исповиједника, да, кад би се одијељено свакој особи читале све молитве у Требнику, једва би један свештеник половину придошљих исповиједити могао. Такав случај лако се може придесити свакоме свештенику, а и брат, који је питање донно, доживио је то, по свој прилици, у парохији својој.

У таквој алтернативи, помоћи ћемо брату савјетима и праксом, коју смо нашли у руској цркви.

А. Θ. Хойнацкий (свештеник, професор истор. филолошког института и магистер богословије) вели, „да је при исповиједи — по учењу наше св. цркве — необходимо нужно, са стране онога који се каје, искрено исповиједање, а са стране свештеника, читање извјесних разријешителних молитава: „Господи Боже спасиѧ раковъ твоихъ. . .“ и „Господъ и Богъ нашихъ И. Х. благодатию и щедротами своимъ человеколюбѧ, . . .“ (Догматич. Богосл. пр. Макариа, Филарета и др.). — Али за то ипак треба сваки свештеник да испуни све обреде и установе, које су у Требнику при свршавању исповиједи назначене и прописане. — На по се ваља то прије свега

казати за оне молитве: „Боже Спасителю нашихъ. . .“ и „Господи Исусе Христе, Сыне Бога живаго . . .“. Премда молитве те и не односе се управо к „существу“ тајне покајања, према чему, међу другим, сама „Новаѧ скрижалъ“ вели, да се оне читају вјернима у ономе случају кад они то „затраже“ (Нов. скрижалъ ч. IV. гл. XXXVII), али по карактеру своје, а навластити по утврђеном обичају црквеном, те су молитве у нас тако тијесно свезане „с посљедовањем тајне покајања“, да их свештеник може изоставити само онда, кад је крајње приморан н. пр. при исповиједи болнога и т. д. — Напротив, не смије ни један свештеник исповиједати здраве, особито при спремању к причести, а да не прочита све молитве. Исто тако дужни су свештеници пазити и на друге установе, које су при томе чину у Требнику прописане. — Па ипак, ако кога *нужда или оштра потреба принуди*, да скрати чипосљедовање исповиједи у Требнику, нека то учини врло опрезно, да не би удаљењем од црквенога чина произвео саблазан у народу и нарушио благочиније црквено, које саставља основ свакога чина и молитвословља у цркви Христијанској“¹⁾.

У дјелу протојереја *Константина Николског* има ово забиљежено: „Чин св.

¹⁾ Практическое руководство для священнослужителей при совершении св. таинства. Отд. III. § 12. стр. 124—125).

тајне покајања свршује се овако: „Приводитъ духовный отецъ хотѣщаго исповѣдаться единого, а не два, или многѣа, предъ иконовъ Господа нашего Исуса Христа непокрывенна“ т. ј. с откритим лицем, „и творитъ стихъ началъ“ т. ј. произноси „Благословенъ Богъ нашъ“. По том чита се: „Трисвѣтоѣ“, „Отче нашъ“, „Господи помилуй“ 12 пута, „Глава и нинѣ“, „Прїидите поклонимсѣ“ три пута, псалом 50: „Помилуй мѣ Боже“ и тропари: „Помилуй насъ Господи“ са „Глава“ „и нинѣ“ и „Господи помилуй“ 40 пута. Затим свештеник чита „молитве кающихсѣ“. Ово молитвословье — ако има много исповиједника — чита се свима у исто време и само један пут. Али сама исповијед, треба да буде на само са сваким човјеком, ма то био и малољетни.

„И тако, кад је вјерци пред свештеником исповиједио све своје гријехе, тада ваља да се поклони до земље, а свештеник му прочита молитву: „Господи Боже спасенїа рабѣвѣ твоїхъ“, у којој моли опроштај гријехова. „По молитвѣ же — вели Требник — разрѣшаѣтъ Іерей кающагосѣ низѣ

лежащаго сице глагола: совершенїе тайны свѣтагѣв покаенїа: „Господъ и Богъ нашъ“ и т. д. Конецъ же разрѣшенїа егѣ глагола, Іерей знаменуетъ крестообразно десницею кающагосѣ“. (Требник). При разријешењу гријехова покрива свештеник вјернога епитрахильом, и преко њега на глави његовој прави руком крст: „Таже: Достоинѣ естъ: Слава, и нинѣ. И ѿпѣстѣ“. При отпусту обично даје свештеник ономе који се каје, да цјелива крст. „Тогда канѣнъ (епит.) дастъ емѣ прѣтиѣ согрѣшенїа егѣ“¹⁾.

Према томе, одговарамо ево и ми на наше питање: Ова пракса руских свештеника ваљана је, и ње се треба придржавати. Кад је нужда, може се чин исповиједи и прекинути, само врло опрезно и на начин, који ће бити према снази и спаситељном дјејству саме тајне покајања. А то је баш овдје врло лијепо изведено.

Златоје.

¹⁾ Пособ. къ изуч. устава богослуж. прав. цркви. Стр. 655; Сравни: Н. Сланичковић. Практ. руководство при отправ. прих. требъ. стр. 35.

Говоримо свагда истину.

Некакав брат Мир . . . С. у IX. свесци „Босанско-Херцеговачког Источника“ од ове г., а у чланку „Црквене прилике у Србији и четврта редовна свештеничка скупштина“ описујући стање нашег црквеног живота, као и рад свештеничког удружења и његове пошљедње скупштине, безразложно је напао на наше архијереје, свештенство и његов бивши главни уређивачки одбор!

Овај је напад реченог писца неоснован, а црквено стање у краљевини Србији невјерно је представљено читаоцима „Б. Х. Источника“, с тога ради праве истине и обавјештености читаоца поменутог листа, — ево, узесмо перо у руке и по могућству постараћемо се, да ове неупутне нападе од свештенства одбијемо и праву истину изнесемо.

Писац, прије свега напада на наше архијереје: „да су се и они увукли у партизанство, да су прожети дахом партијске мржње и да интересе црквене запостављају питањима: хоће ли на изборима ова или она партија добити већину: као и да би се свештенство сачувало од самовоље и обијести њихне, — створен је нов закон о црквеним властима, по коме је свештенство одвојено од својих архијереја и остављено без сваке дисциплине и надзора!“ и т. д. и т. д.

Да ли су наши архијереји баш допста такви партизани, какве их писац представља, — ми се у то нећемо упустати, јер нисмо позвани, нити пак за то овлашћени, да их штитимо и бранимо; но држимо, да ће довољно бити, ако изјавимо; да је писац у овоме праву неистину на

јавност изнио и стање црквено у сасвим црној боји представио, јер, сваки, који је год ма и један пут у Србији живио, потврдиће, да наше стање није онаково, као што писац вели, јер код нас постоји црквени закон, који је одредио и регулисао власт и права како архијереја, тако и свештенства, да се они никада сукобити не могу. Сјем тога, ми још имамо и четири архијереја са својим духовним судовима, који довољан надзор, над својим подручним свештенством воде.

Даље, невјерно су представљени изрази писца и о нашем свештенству, када вели: *да је кроз редове његове почео да буја коров и да у овом корову свештенство још спава мртвим сном немара и равнодушности према свештњи службе своје*“ и т. д.

Ово се може назвати не само неистинитим изношењем, већ је то управо прави атентат на српско свештенство бачен, који се јавном осудом осудити треба. За доказ ових навода прелистајмо часком четворо-годишњи орган свештеничког удружења „*Весник Српске Цркве*“ чије ступце и данас једино пуви наше свештенство; завиримо у записнике наших свештеничких скупштина и размотримо питања, која су на њој расправљана; разгледајмо и друге књижевне радове знатног броја нашег свештенства по осталим часописима и листовима. Чујмо његове ораторске бесједе и проповиједи, које оно говори не само у цркви, већ и у разним приликама; па онда узмимо све то у праведну и непристрасну оцјену и пресудимо: да ли писац, или ми истину говоримо, и да ли наше свештенство доста мртвијем сном спава, или се пак — позветило право позиву своје?!!

Даље, писац још неистину износи када смјело наводи: *„да св. вјера у народу пропада и да се безаштитно стадо поводи за лажним учитељима и плаћеним спекулантима, а свештенство са архијерејима да је обратило сву своју пажњу на то: ко ће бити изабран за чланове великог духовног суда и т. д. И овдје је неистина изнешена, јер св. вјера у српском народу чвресто стоји, да је нико није у стању поколебати. Лажних пак учитеља и плаћених спекулината нема баш ни једнога, јер таквих, и када би их било, ништа не би могли ни урадити. — Најзад, зар је то нешто зазорно, што се свештенство наше на основу закона скупља у своје окружне и партијске зборове и на њима се савјетује о из-*

бору чланова за свој велики духовни суд?! И зар ушљед тога, што страда св. вера?! Боже сачувај.

По највећу је неистину писац на јавност изнио, када је говорио о нашем свештеничком удружењу и пошљедњој скупштини. Сам писац у почетку признаје, да су на тој скупштини *расправљана важна питања* из свештеничке службе (а доцније каже, да главни одбор ништа није радио), али су вели сва та питања препирана у „*у журби*“ и „*недовољно*“!

Дојиста су, сва наша свештеничка питања на скупштинама расправљана у „*журби*“, јер гдје се искупе око 300 свештеника, и гдје се хоће питање довољно и свестрано да објасни, свачије мишљење дочује, — ту се бома и не може шапатујући, ово површити, већ гласно, а због тога се и „*журба*“ производи. Иначе, по мишљењу пишчевом, ваљало је само на изнешено питање рећи *амин*, па мирна Крајина, и онда не би било никакве журбе; али би онда постало питање: како би се тај предмет распрвио?! Односно пак „*недовољности*“ и сами признајемо, да је требало за расправљање ових важних питања провести на скупштини дуже вријеме; али кад се узме у обзир, да је свештенство код свог иначе слабог материјалног стања дошло на скупштину о своје трошку, — може се рећи: да је оло довољно и времена и материјалних средстава жртвовало за своју св. службу, које му све само на дику и понос служити може.

Писац још неистину износи, када каже, *да је и свјетовна власт, а особито г. Милушин Гараганин ушлицао на послове свештеничке!* Кад се јасно зна, и у обзир узме, да је свештенство наше доста самостално у свима својим радовима, и да се оно ни у најкритичнијем стању и тежким положајима није могло повести за свјетовном влашћу, — само се по себи разумије, да је писац и овдје сушту неистину и клевету на свештенство изнио.

У опште, цио је чланак невјерно написан и по свој прилици из неког личног нерасположења, противу овамошњег свештенства наперен, што писцу никако на част служити не може, и када би на сваку тачку његову одговора давали, овај би наш чланчић изашао пет пута већи од самог пишчевог. Стога се ми у даље објашњење нећемо упуштати, већ ћемо само навести, да писац не познаје стање у нашој цркви и да

лично на скупштини нашој није био, а када је тако, онда како може писати о ономе, о чему није добро обавијештен¹⁾. У потврду тога износимо, да писац није вјерно изнио ни имена свих чланова главног одбора, јер је двојицу изоставио, и то: Димитрија Илића и Јована Илића!!

Хтедо смо да завршимо, но не можемо пропустити, а да не одговоримо и још на једну клевету; да одговоримо на неправедне нападе, које је писац и на бивши главни и уређивачки одбор бадио! Писац гријеши, када каже, да је овај одбор биран „једнострано и без споразума“, зато су, вели, „послови удружења за ову годину *шли доста и веома рђаво!*“ И ово не стоји. И прошло-годишњи одбор изабран је био из лица

¹⁾ Чланак „Црквене прилике у Србији и четврта редовна свештеничка скупштина“, написао је свештеник, који добро познаје тамошње прилике; он уједно заузима важно мјесто у служби јерархије. Он је и члан свештеничког удружења, и свакој свештеничкој скупштини редовно присуствује. Поред тога доста ради и на књижевном црквено-просвјетном пољу. Његових радова има много у листу „Вјесника Српске Цркве“ и иначе по другим листовима. Уреди.

свих политичких странака (!!)

У њега су ушли свештеници од реда и рада. Они су на удружењу радили, колико су знали, могли и умјели. Њихов је рад предат јавности преко друштвеног органа, из кога се свако може увјерити о истинитости ових навода.

Није паметно, нити пак исто безузрочно нападати овамошње свештенство, а особито његово удружење, које може користити не само свештенству и народу Краљевине Србије, већ и свој источној и западној цркви, јер оно може радити на уједињену позицијаног Хришћанства, а због тога и неизмјерне користи свима донијетп. Но о томе другом приликом проговоримо коју ријеч више, а сада завршујемо овај мали, но у доброј намјери написати чланчић са жељом, да у будуће нигда и никог безузрочно не нападамо, но само да свагда истину говоримо.

Зајечар, 14. новембра 1893. г.

Милан С. Пантелић,
свештеник зајечарски.

Да ли изврћем и подмећем?

(Одговор госп. Ст. Р. Делићу).

Добротом уредништва добих неки дан све овогодишње свеске „Б. Х. Источника“ па разгледајући по њима нађох, да је г. Ст. Р. Делић у свом чланчићу о народном обичају „Спасовини“ онако баш „буто“ запео за мене, као што је и пролетос у свом чланчићу „о потопу“ (Б. В. број 3.) био запео и о „Српску Матицу“, која у својој „надри-ученој глави бунца“, и ту ме баш ваљано испрекакао, што сам у свом писму уреднику Б. Виле (број 10) усудио се рећи, е баш није *све добро*, што је наш српски народ створио, и да ми не смијемо да *подржавамо и подстичемо* у нашем народу *оно што није добро*, већ да смо шта више позвани, да то тријебимо из народа. На ово нашао се опучен г. Делић, пребацујући ми у 7. и 8. свесци „Б. Х. Источника“, да му ја *подмећем* нешто што он није рекао и *изврћем* смисао његова чланка, јер да он „*не подржава*, нити *подстиче*, да народ вјерује у све оно, што је до сада вјеровао“, а „нити је он то писао, а још мање гдје у свом животу рекао, или тога мишљења био“.

Но „прије него коју замрчим“ у обрану своју, упозоружем г. Делића, да није никако ли-

јепо било од њега, а могло би можда и шкодити у напредак његовом књижевничком гласу, што се цилитиуо на мене онако мало иза тараба. Његов је чланчић „о потопу“ штампан у „Босан. Вили“, а и моја је примједба на тај чланчић штампана у истом листу, еле резоп је изискивао, да се не крије у „Спасовини“ по „Б. Х. Источнику“, већ да ми одговори такође у „Б. Вили“, јер да не добих, као што рекох, неки дан „Б. Х. Источник“, ја не би био ни знао, како ме немило испраши г. Делић.

Свијет је чудан, па би по ономе „чудан је адет у Босни, чудни су момци Босанци“ могао помислити, е баш ти тај наш Херцег-Босанац из Чајничка сатјера у тикву тог неког Србина попа из Паке у *просвјетеној* Славонији, па нити смије да ромори, нити да говори, а не би питао, да ли тај поло држи „Б. Х. Источник“ из кога би могао сазнати, како му се по њему кроји капа ради онога, што згријеши у „Б. Вили“. Је ли господине, и ви би се на то мрва ражљутили, да вас ко год онако иза леђа мало прошвићка, како то ви мене хтједосте? Но ја вам то не замјерам, можда је то ваш т. ј. г. Делића из Чајничка — „адет“.

А сад дедер да видимо, како се тај несретник из Паке усудио да прочита у „потопу“ Делићеву „који зна шта пише“, оно чега тамо нема, па онако кукавички „*подмѣ и изврѣ*“.

Госп. Делић вели ми и поручује у „Спасовини“ да још једноч прочита увод у његов чланчић „о потопу“, па да ћу се баш о противном увјерити, јер да моје замјерање нема основе. Но ја не само да сам прочитао поново тај увод и не само да се нијесам разувјерио, већ ћу бити толико услужан, па исписати она мјеста из увода, којима сам замјерио у својој примједби, какс би се могли и поштовани читаоци „Б. Х. Источника“ разувјерити о истинитости ријечи госп. Делића, да ја *подмѣм и изврѣм*. Он написа у том уводу од ријечи до ријечи ово: „У тој муци и невољи“ (што народ држи сваког за безбожника и да је нове вјере, који не вјерује у оно, у што народ вјерује) „у тој ограми и белају, шта би човјек знао друго, *него шврдити шта и они*, јер стара је: „У какву си колу, онако и играј!“ а особито, ако си рад у народу и с народом живјети у љубави, а оно му *поштуј његове светиње и чувај — не дирај у њих и ако су „празновјерице“ и „гатке“*. Поштуј му их с тога, јер тим ћеш лакше доћи до народног блага; *поштуј му их, јер њега — народ поштујеш и љубиш*.

А да сам ја у својој примједби нишанио баш на те „празновјерице“ и „гатке“, које су по мишљењу г. Делића такође „народне светиње“, које треба да љубимо и поштујемо, јер да тиме показујемо да љубимо и поштујемо и сам народ, најјасније потврђује баш сама та примједба, која овако гласи: „И ако се слажем с њиме (Делићем) што је прекорио нашу „Матицу“ ради *нежара*, који је до сада показала у погледу купљења народнијех умотворина, те нам их други изпред носа грабе и ките се нашијем перјем, ипак се не могу да сложим у томе, да треба наш народ *подржавати, а можда још и подстицати*, да вјерује у све оно, у што је до сада вјеровао. Онај, који држи да је *све добро*, што је наш народ српски створио, па још то и подржава у народу, тај нехотице кочи точак народног напредовања. Да, дужност је сваког Србина, а посебно свештеника и учитеља, да одржава у народу наше лијепе народне обичаје и умотворине, које одржавају у њему будну народносу свијест и који га покрећу да се вине за добријем, лијепијем и

узвишенијем, али је и дужност, по мом пајдубљем увјерењу, сваког образованог Србина, да одлучно сузбија и искорјењава све оне заблуде и предрасуде, којијех има тушта у нашем народу и које га одбијају, а на штету његову, да се користи и послужити резултатима науке, у овој тешкој борби за одржање. Народне предрасуде треба купити, да им се не заметне траг, јер могу послужити човјеку научнику као неоцијењена грађа за његов научнички рад, *али треба одвикавати и разувјеравати народ од тога, да још и сад трају она злашна времена, кад је бајање воде и гашење угљева скидало са људи чине, уроке и лијечило све болести*“.

Нека ми покаже г. Делић ма једну ријеч у тој примједби, којом сам му нешто *подмешнуо* или којом сам *изврнуо* смисао његова чланка „о потопу!“ Та ја сам само јасно изнио оно, што је он написао у мало увијенијој форми, истина полазећи са другог становишта и побијајући његове наворе о народном благу.

Он вели, е му замјерам, да он *подржава* и *подстиче* да народ вјерује у оно, у што је до сада вјеровао, но да то не стоји и да он то није рекао, већ да сам му ја то подметнуо. А ја опет велим да тај његов навод не стоји, јер ко год прочита пажљиво горе цитовани пасус из увода „о потопу“, тај мора признати да госп. Делић *заиста индиректно подржава и подстиче народ у томе*, и да га у томе његовом послу не може никако оправдати онај његов навод, е он долази на тај начин лакше до народног блага. Кад мени неко нешта прича, и ја се с њиме у томе слажем, чак му и *пошврћујем да је шако како рече*, ма да сам увјерен да није тако, *зар то не значи подржавати кога у блудни*?

Мени је врло добро познато, како наш народ нерадо прича, ономе ко није баш његов, приче, гатке, вјеровања и пјесме, и да он много полаже на онога, коме се одлучи да то учини, па кад онда такав човјек, који је стекао у народу повјерења и кога народ поштује, показује пред народом, да и он као бајаги вјерује и суди о нечему, како о том истом суди и вјерује сам народ, зар он не даје, поступајући тако, угледом својим том нечем већу важност и зар да он тиме *не подстиче* народ, да том нечем и па даље вјере поклања?

А од каквијех је пошљедница по наш народ вјеровање у те „и ако празновјерице“ и „гатке“.

које су „његове светиње“ и које „не треба дирати, већ чувати“, како написа госп. Делић, па дошљедан том што написа и *подржава*, јер сам вели „да не зна друго, него *шврдити шта и они*“, најбоље је изнио Златоје, баш у оној истој свесци „Б. Х. Источника“ у којој се г. Делић онако јуначки истресао надамном непознатим и непозватим просвјетитељем оцем Вељком. Оволико о подметању и извртању.

Шта се пак тиче опет оног заједљивог писања о мени, то ја одбијам г. Делићу на дару, јер мој „*занаш*“ није био, а нити ће икада бити, да омаловажавањем и исмјехивањем другижех, стичем себи неку славу.

Лепоглава, на дан цара Уроша 1893.

Вељко М. Лукић,
свесвеник.

Српске старине.

Пише: М. С. Поповић-Родољуб.

У удове попадије покојног Вуколе Продановића Госпаве, нашао сам једну књижицу црњијех корица 16 дцм. дужице, а 10 дцм. ширине. У цијелој књижици има 41 лист дебеле хартије.

На почетној страни написано је:

„Сѣл кнѣга Сохранѣ. ѿ нѣккихъ членов. лѣкарства. ко оупотребленѣе челоуѣком. нѣжде радѣ. мнѣ грѣшнаго, рака. ІЕРЄЯ. ГЕОРГІА ПРОДАНОЕІЊА. писа. ко весѣ Фочѣ. года на 1845. 8 Фочи“.

Одмах на другом почетном листу почиње штампањем словима; но ја их доносим данашњим правописом:

1) Од кашља.

Кадифа велика (цвијет) верх од смреке пелин: трава рута, слез (шлез) колопитњак: све у залие (у) јену лонцу скухати и пити по мало: на шчесердца.

Испод овога је подвучена линија, а испод ње наставља рукописињем словима:

2) Кога утроба боли.

Узми траве бетонице то се зове госпино цвијеће и боквице и јагода од ловорике и кувај у вину биеломе и нека пије они ко има болест у себи, оће оздравити.

3) Кога глава боли.

Узми и кувај спориша и облагај по врх главе с онем споришом оће оздравити.

4) Од костобоље и главобоље.

(Види у првашињим лијековима број 25 [у Источнику од 1892. год.] све је исто; само овдје стоји за главобољу, да се привије на главу) и нека стои како и церот док отпане само.

На трећем листу почиње штампањем словима:

5) Ко би отеко око срца за оздравити.

Узми жиља од спориша и кувај у вину биеломе и пи то вино.

*

6) Кога зуби боле.

Узми луча смолната и соли цјелице и кувај у сирѣту добру и чисту лонцу пак док уври на пола исплакивати уста и зубе. Па узми смоле од руевине и метни на они зуб кои боли оче (оће) проћи.

*

7) Кома уста водне.

Гризи копар коријен нашчесерца.

8) Ако роси рана.

Мажи крви магареѣом.

9) Одољенов коријен вари у вину и пи од грознице по доста исцѣљеѣеш.

10) Од сраба.

Трава оман зове се искрижат па у лонцу залијењену скухат добро: да се распане пак помазивати се подоста свуда.

WWW.DLIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

11) Ко би се опержио.

Узми самели бобице и кувај у вину и мећи по оном шчое изгорело по 3 пут на дан оће оздравити.

12) Па шчое изгорело.

Узми едно хисе ларда други воде трећи уља: кухај и миешај док буде ко мехлем, па мажи онако.

13) Кому стае вода.

Свари од убоја камена у биелому вину и пи то вино често.

14) Од задухе.

Истуци конопле и меда и масла и вербова угљена мало, све заедно нашчесердца оће проћи.

15) Кома срце отекло.

(Види под бројем 5) Кухај од спориша кориена у биелом вину и облагај кудае отекло. и вино пи оће проћи.

16) Кома ћела на глави.

Погули оне длаке кое су фалце (фалиле) и узми мале враниће (тиће од вране) и заколи на глави тој. и оми оном крови оће проћ.

17) Од срдобоље.

Наћи јабука дивне и шипка дивнега кувај у вину биеломе и пиј оно вино оће проћ.

18) Од живине.

Натопи коњском керви више и доста пута, и мећи у рапу, свилац од керпе, биће добро.

19) Од грознице.

Узми када кокош снесе, упута (омах) оно јае вруће како пз ње испане, па га метни у вино биело ужмуо у два, перста вина и поклопи добро; подај оно вино пошти надшчесердца у јутру прие него га уфати тако чини за три јутра засебице.

20) Други лиек од грознице.

Узми три кимка па зави у обланду и дај му да изједе, онако прождере неколико пута тако оће га пустити.

21) Кога боли стомак.

Узми мало турјаке и даи му пзјести и даи му за тием мало биелога вина напиши пребољети.

22) Од стомака комуе велика дихарија.

Узми купина и осуши пак истуци у прах, па онога праха од купине.

*

По овијем записанијем лијековима могло би се узети, да је исти Ђорђевић Продановић скупио по народу и биљежио. О овоме попу Ђорђевићу, који је био слаткопјевац, краснописац и књиговезац док тачно испитам написаћу његову биографију.

У средини књиге, на 14 листова, исписано је мастилом и оловком врло замршено неколико „Севдалинка“; — ове пјесме печија је невјешта рука писала.

Па пошљедна четири листа написано је штампаним словима (и ово је поп Ђорђевићу писано), која су врло красно написана, као и сав његов рукопис, слиједеће:

Вмаље: казует укратко: како су језици древни раздјелени.

Роди Ној сина два и од она 2 сина раздјелише и разродише се унуци и од они унука бише 2 чоека, једном име Месреп другом Неврод. Тако Месреп увеселисе у земљу Мисир и породи Месрема зове се Мисир и он најприе воцари се на земљу спрјеч у Мисир а проклети Неврод најперви научи људне да се отметну от службе Божие шчо службаху људне г(оспо)ду Богу и људи безумни послушаше Неврода те му службаху како Богу те та Неврод подиже све људне

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

да граде једну кулу до самога неба то бо да други пут потоц не потоци и градише Багдат сирјеч Вавилон и када изидаше кулу на 202 растегљаја ширине и сведоше 44 свода олити ђемера у висину један на другому и Господ видје њихово безумие и лудост посла на ни занос те се занесоше и изумише се како цијани и незнају нишча о себи и по некому часу разделише се од онога заноса или ти цијанства поћоше да говоре чуднием језиком шчо никада ние(су) чули шчо немогаше један другому да разбере, шчо који говори и поћоше да говоре сваки своием језиком шчо се наоди и данашњи дан по свему свјету. Перво: 1. Јевреи, 2. Сирјани 3. Алдеји, 4. Миди, 5. Перси, 6. Арављени, 7. Амбеси, 8. Магниди, 9. Мани, 10. Халбмани, 11. Сарацини, 12. Кетси, 13. Арбанаси, 14. Парти, 15. Индијани, 16. Јехтити, 17. Цигани, 18. Лијани, 19. Хети, 20. Секси, 21. Јеламити, 22. Верази, 23. Гегеси, 24. Идумеи, 25. Самарини, 26. Виниђијани, 27. Голгомини, 28. Спирани, 29. Касијани, 30. Писидимијани, 31. Невлагони, 32. Галати, 33. Вренци, 34. Јелини, 35. Ветали, 36. Маћедони, 37. Ци-

гани, 38. Дардани, 39. Савромати, 40. Ђермени, 41. Шпањули, 42. Аламани, 43. Нистори, 44. Сербли, 45. Римљани, 46. Ламини, 47. Лићери, 48. Лекијани, 49. Индијани, 50. Вретани, 51. Булгари 52. Руси, 53. Турци, 54. Татари, 55. Опорози, 59. Цервеноглавци, 47. Пителици, 58, Инглези, 59. Иверци, 60. Сјеити, 61. Кападоци, 62. Ђирени, 63. Каталани, 64. Каравласи, 65. Секелици, 66. Мачари, 67, Леси, 68. Черкези, 69. Лази, 70. Ђеси. 71. Моравци, 72. Илири.

У све оволико језика на свјету Бог сотворио“.

Ово је горње исти поп Ђорђије исписао, сигурно из какве старе књиге, и неће с горег бити, што и ја преносим, лека се мало позабаве поштовани читаоци. И овај нам препис показује како је био марљив дотични Србин-свештеник, кога данас међу живима нема; али је оставио златан спомен у својој околици и своме роду, који га увијек са поносом спомињу.

Слава му и вјечни покој!

Фоца 1892. године.

Узор свештенику, вриједном игуману и ваљаном српско-народном књижевнику: Христифору Михајиловићу.

Кроз многа љута и бурна времена,
Србин се — к'о лав храбро бораше.
За вјеру, име, слободу златну
И живот свој радо жртвоваше!

На конопцу, на огњу ил' к'оцу,
Многи је мученик славно тад' пао;
За Христа, име, слободу златну —
Богу је душу своју он дао.

Свештеник благи с крстом у руци,
Тјешно Србе на боље дане;
„Сунце слободе, ој Срби врли
И вам' ќе, једном, славно да гране!!

И гуслар сл'јени тјешно борце;
Пјев'о им — о светом Немањић Сави,
Цар-Лазу, Обилић, Марку;
Пјев'о им о славној србинској слави!

И покрај туге, чемера, јада
И покрај тужног Косова клетог,
Србинско име остаде славно —
Ником на свјету до сад још равно!

Српске се цркве свуда бијеле,
У њима пјесме дивно се хоре,
С олтара светог свештеник учи,
Како да Срби свом Богу дворе,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Српека се пјесма чује далеко.
Српским јунацим' ни броја нема!
Српска се књига све већма шири!
Србу се боља будућност спрема!

Саваот Вишњи с небеса гледи
Благослов Србима он одозго даје.
Та српеко име живљеће вјечно,
Док сунца, неба и земље траје!

* * *

Узор оче,
Српски борче!
Свештениче,
Патениче!
Српска дико,
Вјерна слико!
Књижевниче,
Радениче!
Србе врли,
Срб те грли!

Допусти слабом мом' перу
И нејакој ми музи
Да т' покрај осталих Срба
И мрав се један одужи!

Пошао си добрим и светим путем Немањић Саве,
Оставив овај варљиви свијет и његове чари
Склонио се у тихи и мирни манастир
Да служиш Богу и роду српском — попут лава!

Српски народ учиш вјери,
Ти си његов добри пастир
Мелем — рјечи са олтара;
Пуне т' вјере и морала.

Проповједаш мир и слогу,
Братску љубав, заједницу,
А за род се молиш Богу,
Да му даде, срећу, слогу.

И Српчиће наше мале
Учиш, оче, српској књизи,

Манастир Дужи, мјесеца новембра 1893.

Учиш њиха „Срб'ма бити“
И за Српство крвцу лити!

„Омладини српској“ ти си:
Што је мајци њено чедо,
Што су тици лакха крила,
Што пјеснику б'јела вила.

Је л' требало за род ићи,
Међ' првима ти си био.
„Српском роду треба помоћ',
Макар било никад не доћ'!“

У гулама вјешто китиш,
Српску славу и јунаке.
Славиш свеце, угоднике,
Славиш српске мученике!

Завађену браћу мириш,
Издајицу ти презиреш.
Трпјељиво бједу сносиш,
Па се тиме још поносиш!

У невољи помоћ пружаш,
Сиромаху, невољнику.
Српску књигу ти помажеш,
Многог ђака издржајеш.

Снажан тјелом, крјепак духом,
Обилазиш српске краје,
И „старине“, српску славу,
Дајеш вјечном незабораву.

И још безброј добрих дјела,
Чиниш роду узор-оче,
С тога т' Српство ето хвали —
Име твоје свуда слави!

Нек' те штити Свемогући,
Још на многа, дуга љета,
Нек' те срећа и благослов
У твом жићу — увјек срета!

Твоји труди, твоја дјела,
Славиће се до вијека!
Од Бога те и од рода,
Неувела слава чека.

Васа М. Ђуковић,
искушеник.

Та, да није пјесме . . .

Србину Дионисију Миковићу, игуману и управитељу манастира Бање.

Та, да није пјесме ове
 Србинове —
 Како би се веселила,
 Утјешила . . .
 Браћа драга?
 — Неком с' срце миљем пуни,
 Неког опет чемер стеже.
 И, да није пјесме миле
 — Српске виле;
 Како би се исказали
 Осјећаји,
 Уздисаји?
 У пјесми је сласт и миље,
 Изобилје . . .
 Ако плачеш пјесма блажи,
 Ко је вес'о пјесму тражи.

Легеони *Серафима*

Сваки од њих пјесму има.
 Пред престољем Вишњег Бога,
 Славе пјесмом Творца свога:
 „Свет си Боже на висини . . .
 Свет си свуда — међ' људима“.

И створења неразумна
 С' пјесмом хвале оца свога
 Премилога . . .
 Што им даје живот, храну
 И по ноћи и у дану. —
 Разл'јежу се гласи пјесме —
 Нигда она престат' не см'је!

И, *Дамаскин* пјевао је
 У молитви Вишњем Творцу —
 Нашем оцу.
 За што Србин, да не пјева,
 Већ да сузе он прољева?
 Ах, то није, није тако!
 Гдје је Милош, гдје ли Марко?
 Гдје су српски соколови —
 Витезови?
 — И сад Србин прошлост пјева,
 Гласи пјесме свуда брује —
 Србадија пјесме чује . . .
 А пјесма их ублажује —
 Разгаљује

— — — — —
 Шта би мајка над кољевком,
 Свога сина, — драга, мила —
 Да не пјева пјесме српске,
 Што је учи српека вила?
 Занесе је пјесма њена!
 Српе јој се спушта, диже —
 А принесе сина ближе,
 Па га љуби, па му тепа:
 Моја кућо л'јепа!
 Слушај пјесме Србинове —
 Соколове . . .
 Па их љуби, па их памти;
 Е, тако ти жива мати!
 Љуби народ — Српство своје,
 Нека чује пјесме твоје . . .

*

— — — — —
 И, ти пјеваш —
 А кад и кад сузе љеваш —
 Утри брале сузе твоје,
 Нек не стоје!
 На очима српским твојим;
 Јер и ја их често имам —
 На очима младим мојим,
 Па их бришем да их није
 Нек се туга од нас крије — —
 Пјесма, пјесма, она ће нас
 Утјешити,
 Ублажити . . . !
 Пјевај, пјевај док те има, —
 Док је срца у прима
 И, докле год људи траје
 Међ' Србима — —
 Дотле пјесми мјеста има!!

*

— — — — —
 Брат у Христу пјесму т' пјева
 И брацку ти руку пружа —
 Међу нама *перивој* је
 Засијан пун дивотних ружа.
 Наша вила пресађује
 Цвјет до цвјета . . .
 — Живио нам дични брале!
 Многа лета!

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Рукоположени.

Тодор Марјанац, свршени препаранд и богослов рељевског завода, рукоположен је 6. и 10. октобра 1893. у Сарајеву за ђакона и свештеника, и одређен је за помоћника оцу му Ђури Маријанцу, пароху стројичком у протопрезвитерату герзовачком. Овоме свештенику предата је и новопреуређена парохија *Шлева* у привремену администрацију.

Јеврем Петронић, свршени богослов рељевског завода и бивши учитељ српско-православне основне школе у Бугојну, рукоположен је 10. и 14. октобра 1893. у Сарајеву за ђакона и свештеника, и одређен је своје оцу Ђири Петровићу, пароху моштаничком, у травничком протопрезвитерату, за помоћника.

Милош Билбија, свршени богослов рељевског завода, рукоположен је у Сарајеву 16. и 21. но-

вембра 1893. за ђакона и свештеника, и одређен је за помоћника граховском пароху и проти Илији Билбији у протопрезвитерату љеванском, а уједно наименоват је и за вјероучитеља на тамошњој комуналној школи.

Ђорђе Поповић, свршени богослов рељевског завода, рукоположен је у Сарајеву 5. и 6. децембра 1893. за ђакона и свештеника, и одређен је на ново устројену парохију Благај (Доњи Купрес) у протопрезвитерату и котару бугојнском за администратора.

Стојан Тркулић, свршени богослов рељевског завода и српски учитељ на вјероисповиједној школи у Варцар-Вакуфу, рукоположен је у Сарајеву 12. и 17. децембра 1893. за ђакона и свештеника, и одређен је проти Варцар-Вакуфском Јовану Пећанцу за привременог помоћника.

Одликовани.

Јевто Гашић, парох и надзиратељ травничког протопрезвитерата, актом Његовог Високопреосвештенства АЕ и Митрополита Дабро-босанског госп. Ђорђа Николајевића, од 25. новембра 1893. број 2415, одликован је *црвеним појасом*. Декрет је овог садржаја: „Узимајући у обзир вашу вишегодишњу службу свештеничку, цијенећи рад ваш и добру управу протопрезвитератом травничким, нашли смо се побуђени одликовати вас, и са Нашим архијерејским благословом дозволити вам, да можете носити *црвени појас*. „Нека вас тај видљиви знак Нашег архијерејског признања ободрова, да и на даље ревно и савјесно вршите повјерене вам дужности у тој парохији и протопрезвитерату на корист св. цркве православне и срећу онијех, који су под вашим старањем“ и т. д.

Петар Иванковић, парох у Јошавци, Бањалучког протопрезвитерата, актом Његовог Висо-

копреосвештенства АЕ и Митрополита Дабро-босанског г. Ђорђа Николајевића, од 16. децембра 1893. број 2502, одликован је *црвеним појасом*. Декрет је овог садржаја: „Освједочени, да сте увијек, као ваљан свештеник радили на добро и морално сазидање своје цркве, и да сте у побожном и религиозном правцу водили повјерену вам паству, и свагда узор били примјерног пастира, — нашли смо се побуђени одликовати вас, и с Нашом Архијерејском дозволом и благословом допустити вам, да можете носити *црвени појас*. „Ви ћете без сумње знати цијенити тај дар, и, Наша је очинска нада, да ћете се и у будуће, на сваком мјесту, и у свакој вашој радњи свештеничкој, старати да се покажете достојним тога одликовања, — вашим радом и угледним животом и послушношћу у ревном извршавању дужности свештеничких“ и т. д.

Наименовани.

Васу С. Поповића, протопрезвитера Градачког протопрезвитерата у Епархији Зворничко-Тузланској, који је добио допуст на неизвјесно вријеме, као припад-

ник свештенства Дабро босанске епархије; на Његовог Високопреосвештенства АЕ и Митрополита г. Ђорђа Николајевића, уз пристанак Високе Земаљске Владе за

Босну и Херцеговину, стављени понизни предлог: благоизвољело је Његово царско и краљевско Апостолско Величанство, цар и краљ Фрањо Јосиф I., својим највишим ријешењем од 8. децембра 1893., најмилостивије наименовати *правил чланом* српско-православне АЕ М. Дабро-босанске консисторије у Сарајеву.

Михајило Радовић, бивши свештеник Горње Мораче у Црној Гори, и капелан парохије селаначке у подринском округу у краљевини Србији, по предходном одобрењу високе земаљске владе за Босну и Херцеговину, постављен је декретом АЕ М. Конзисторије Дабро-босанске, за привременог пароха Еминовачке парохије у протопрезвитерату и котару Санског Моста.

Премјештени.

Буро Зорић, парох Ферички у протопрезвитерату Приједорском, премјештен

је на парохију Љубијску у истом протопрезвитерату.

Разно.

Освећење српске православне цркве у Бечу.

У недјељу 7. новембра 1893. у 11. сати освећена је у присуству Његовог Величанства прва српска православна црква баш достојним начином. Црква је посвећена св. Сави. Три су године да је храм саграђен, али тек сада могао је бити освећен; не једна, него више препријетка стајале су на путу али настојањем и трудом одбора савладане су на пошљетку, те тако српско грађанство бечко православне вјере има данас свој народни храм, који му баш служи на дику и понос. Ова црква није налик на обичне храмове из вана, већ је у форми куће византијског стила на 4 пода. Један дио заузима црква, а остало станови. Са дохотцима издржаваће се парох и други трошкови.

Чин освећења извршио је буковински митрополит уз помоћ двају архимандрита и другигех свештеника. Прије доласка царева били су ту: министар предеједник кнез Виндишгрец, министар просвјете Мадејски, министар Јаворски, намјесник гроф Килмансег, барон Николић, кнез Божидар Карађорђевић, замјеник српског посланика Барловац, подначелник Рихтер и још многи остали достојанственици. Према цркви заузели су мјесто војници православне вјере овдашњег босанско-херцеговачког батаљона. Управ у 11 сати дође Његово Величан-

ство праћено са своја два ађутанта. На црквенијем вратима дочекао га је митрополит са осталим свештенством, пружио крет, који цар пољуби. Уз пјевачке царске химне и клицање „живио“, уђе у цркву, заузео мјесто са десне стране олтара, на пријестоље. Сад почасни предеједник, пуковник Стојић, поздрави цара са патриотским говором, на који Његово Величанство одговори: „Радо присуствујем данашњој свечаности, која отвара властити храм ваше народности и вјере, и у мојој пријестолници Бечу, које су толико многобројно заступане у обадва дијела монархије, као и у Босни и Херцеговини; увјерен да ће ваша опћина гојити исто тако религиозна као и морална чувства, која су овај час споменута, изражавам моје признање свима онима, који су допринијели, да се оствари ово лијепо дјело побожности!“ По томе је била служба и „многљествије“ за цара и царски дом. На свршетку око по сата последије подне, владоцу се приказао сав одбор и неимари, који су цркву градили. Цар је свакоме обратио неколико ријечи. На поласку владоца су опет испратила клицања. Још ћу споменути, да је црква изнутра и с двора била најљепше накићена зеленилом, кадифом, аустријским и српским заставама. Као што се чује сва је зграда запала 150.000 фор. Иконостас је, баш умјетничко дјело, стао је 20.000 фор.

На оваком успјеху: хвала Србима бечкијем!

Православна црква у Енглеској. У Лондону одавна постоји православна општина, која има и своју православну цркву. Но како је до сада мало напредовала, сада се обратила много већа пажња и црква је украшена и раширена, добивши помоћи из Петрограда. Сада се покреће тамо и лист „Orthodox Review“, који ће уређивати др. филозофије и богословије Овербек.

Прва скупштина удруженог српско-православног свештенства из епархија: карловачке, бачке, темишварске, вршачке, будимске, пакрачке и горњо-карловачке. У четвртак 4 новембра 1893. године одржана је у Новом Саду прва скупштина српско-православног свештенства у Аустро-Угарској монархији. Присутствовало је око 60 свештеника. Ово је истина мален број с обзиром на цјелокупан број свештенства оба реда из горњих 7 епархија, но кад се узме у обзир зимње вријеме и доба, у које је свештеницима незгодно оставити парохију, то је ипак приличан број, а главно је то, што је овдје био заступљен довољан број интелигенције свештеничке по годинама, од старије и млађе браће. Прије него што је скупштина започела свој рад, у 9 сати изјутра било је у саборној цркви призивање св. Духа, које је свечано оделужено. Началствовао је прота митровачки са више свештеника и ђакона а у присуству свију свештеника, који на збор дођоше. Опазило се у св. храму и више још грађана новосадских.

Лијепо је и души Србиновој угодно било, виђети оволики број свештеника. На лицима свију виђело се, да се топло Богу моле, да их св. Дух окријепи ради важног посла, за који су се скупили.

Послије призива св. Духа, у 10 сати скупили су се сви свештеници у дворани код царице „Јелисавете“, гдје је и одржана скупштина. Поборнице и раденике за припрему овога збора обузела бјеше веља брига за успјешан овај рад; али се ипак код њих виђела и одлучна воља, особито на супрот опозицији, која се бјеше наоружала, да осујети стварање замисли за удружење свештеничко. Скупштину је отворио пресједник одбора за припремну радњу око остварења свештеничког удружења, високопречасни Авакум Стајић с поздравним говором, у коме је захвалио свој оној господи, која се потрудише да дођу на овај састанак, и уједно пожелило им сретан

успјех у њиховом раду. Иза овог говора приступило се конституйсаној скупштини. За пресједника једногласно изабран је прота митровачки Авакум Стајић, за подпресједника Милутин Думић, парох меленачки, за перовође: Стеван Стевановић, парох ковиљски и Марко Шаула, катихета румски. Чим се скупштина конституйсала, приступило се к извршењу дневног реда. На првом мјесту стајао је нацрт правила за свештеничко удружење као предлог одборски. Иавјестилац одбора бјеше врли свештеник и протин намјесник Јован Јеремић, парох бачиначки, и он је изнио у кратко радњу привременог одбора и препоручио је одушевљеним говором скупштини да прихвати мисао удружења. Његови говори бјеху значајни и важни, те су тако утицали не само на оне, који су за, него и на оне, који су и против удружења.

Противници бјеху свештеник Младен Јосић, као изасланик протопрезвитерата ст. бечејског, који се трудио, колико да докаже излишност удружења толико више, да скине неку љагу са тамошњег свештенства односно браће му у протопрезвитерату ст. бечејском.

У истом смислу говорио је са сличном тежњом и прота земунски Д. Руварац. Значајан је говор био професора и ректора богословије карловачке и проте Јована Вучковића, који је сузбијао говор М. Јосића у приговорима његовим.

Главна дебата бјеше заиста колико важна толико и интересантна и по слушаоце као и по саму ствар, о којој бјеше ријеч.

У један мах бјеше обладала мисао, да ће се разићи овај збор, не свршив започета посла, али на говоре неколицине њих, као свештеника Луке Поповића из Панчева, Мирона игумана ковиљског и још многих других буде завршена главна дебата тиме, да се примише са огромном већином гласова нацрти предлога за удружење за посебну и специјалну дебатну.

У један и по сат по подне буде прекинута сједница и заказана друга за 4 сата послје подне.

Општи ручак био је у гостиони „царице Јелисавете“. Овдје је пало значајних и важних неколико здравица најприје Њег. Величанству цару и краљу од предеједника, патријарху од

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

С. Костића пароха из Пеште, проти Д. Руварцу, пресједнику Стајићу, извјестиоцу Јередићу, ректору Вучковићу и т. д.

У другој сједници, која је почела послје три и по сата па трајала до 7¹/₂ сати у вече, примљен је одборски нацрт са многим измјенама и допунама, и донесене су двије резолуције; једном је скупштина осудила недостојне нападаје једног дјела штампе на јерархију а у другом је изразила своје повјерење патријарху Ђ. Вранковићу. Даље, изабран је главни одбор свештеничког удружења, благајник и саблагајник, и на пошљедку ријешено је, да присутни свештеници сјутра дан учине подворење патријарху, да му изјаве, да ће они увијек чврсто стајати уз њега и да му се захвале на љубави, коју је он показао према овом удружењу. — На дневном реду било је још и то, да скупштина изда резолуцију, којом се ограђује против црквено-политичких рефорама у Угарској. Но како је повјереник варошки забранио, да се о том у скупштини расправља, то је по предлогу Јована Јередића послје завршене скупштине у вече одржана конференција, у којој је једногласно примљена резолуција, којом се сакупљени свештеници изјавише против ових рефорама.

У главни одбор удружења изабрани су једногласно на предлог, за састав кандидационе листе, изабраног кандидационог одбора ова господода:

За сремску епархију: прота Авакум Стајић и парох Јован Јередић;

За бачку епархију: прота Милан Ђирић и игуман Мирон Ђорђевић;

За темишварску епархију: парох Јован Новаковић и парох Милутин Думић;

За вршачку епархију: прота Сава Стојишић и парох Лука Поповић;

За будимску епархију: парох Сима Костић и парох Радослав Андрић;

За пакрачку епархију: парох Јован П. Јовановић и парох Никола Манџловић;

За горњо-карловачку епархију: прота Мане Грбић, прота Милош Лазић и парох тржички Јован Вукелић.

За благајника удружења изабран је једногласно игуман ковиљски Мирон Ђорђевић а за

саблагајника парох Божидар Поповић у Новом Саду.

Као гост скупштине ове био је прота А. Илић, уредник „Хришћанског Весника“ из Биограда.

Патријарха Ђорђа Вранковића поздравила је скупштина брзојавно, захваливши му се на љубави и готовости високој, коју је указао покрету свештеничком за удружењем његовим, а 5. новембра отишло је изабрано изасланство у Карловце, да се лично захвали патријарху а преко њега и цијеломе епископату.

На брзојавни поздрав скупштине свештеничке одговорио је патријарх Ђорђе овим телеграмом: „Захваљујући на сјећању и синовној оданости молим Бога, да ниспошље благослов свој на започето дјело ваше“.

Скупштина је текла мирно и достојанствено, и свештенство показало је живе воље за рад: да ступи у борбу за боље благостање православне цркве, вјере и народа свог. Срећно.

Дарови српско-православној цркви у Санском Мосту. Овдашњи грађани и познати родољуби и пријатељи српске цркве и школе украсише у овој години свету цркву са шљедећим утварима:

1) Једну литију у вриједности 130 фор. придарише шљедећа господа: Васо Стојановић, Лука Тошић, Манасија Маринковић, Михаило Крагуљ и Остоја Стеванић.

2) Икону свете Богоматере за цјеливање у вриједности 10 фор. придари г. Васо Стојановић.

3) Часни крст за свету трапезу у вриједности до 50 фор. придари г. Перо Делић.

4) Два чирака, што стоје пред олтаром за свијеће, који се одликују израдом у вриједности до 100 фор. придари госп. Микола Грбић.

5) Осам комада ђачких стихара, од fine материје, при чему се одликује стихар, који ће се тине рађати још већа воља код српске младежи према св. матери цркви и њеном слаткопјенију, придари госп. Васо Стојановић, искључиво познати и највећи родољуб и пријатељ српске цркве и школе у овом мјесту.

Наведеним приложницима св. матере цркве са својим даровима заслужују највећу захвалност, поштовање и благодарност од овдашњег српско-православног народа.

Дај Боже да се и многи други Срби угледају на санскомостанеке грађане и приложнике св. храма, те да се тако не само невидимо но и видимо покажу прави пријатељи и чувари св. матере цркве и њених драгоцјености.

У Санском Мосту, 30. новембра 1893.

Јован Марјановић,
учитељ Србљем.

Јавна захвалност. Честити и дични родољубиви Срби и православни Хришћани, сјетише се свете матере цркве, покренути чисто религијозно народним осјећајима справ своје свете цркве и ерских светиња те дароваше овдашњу цркву лијепим и племенитим даром, и то:

Честита Српкиња и Хришћанка удовица Тривуна Ђурђевића, из села Сабањске, купи у овдашњу цркву 1 крет за часну трапезу, за спомен својих преминулијех синова, у вриједности од 50 фор.; Лука Гачић из Чечаве једну кандоницу у вриједности од 15 фор.; Гавро Маркић и Теодор Станојевић из Чечаве 1 рипиду у вриједности 11 ф. 50 н.; Максим Гачић 1 рипиду у вриједности 11 ф. 50 нч.; Браћа Гојо и Васкреја Ђекић из Чечаве 1 чирак са два свјећњака и кретом за часну трапезу, у вриједности од 15 ф.; Јеврем Станојевић из Чечаве за спомен своје преминуле мајке Митре, 1 крет, што ђаци носе, у вриједности 15 ф.; Станоје Костић и Митар Тодоровић из Чечаве 1 петохљебницу, у вриједности 15 фор.; Тешо Васелић купи 1 чирак, што ђаци носе, у вриједности 3 ф. 80 н.; Јово Савковић купи 1 чирак за ђаке, у вриједности 3 ф. 80 нч.; Васкреја Ђекић кнез из Чечаве, купи 1 кандило, у вриједности 3 ф.; Станоје Девић из Чечаве купи 1 кандило, у вриједности 3 фор.; Симо Душановић из Чечаве купи једно кандило, у вриједности 3 форинта.

Свима овим дароватељима који обдарише и украсише нашу свету матер цркву, изриче се од сране црквене општине најтоплија благодарност, и нека их свевишњи Творац поживи чиле, здраве и веселе у кругу својих породица, и да им за један новчић хиљадама намножи и подари. Боже дај да се и остали Срби и Српкиње на њих угледају, те још више украсе нашу свету православну цркву.

Одбор ерско-православне црквено-школске општине у Чечави 1. новембра 1893.

Предсједник:
Ј. Станковић,
парох.

Јавна захвала. Испред ерске младежи у овдашњој ерско-православној школи, овим изричем топлу и најердачнију захвалност, добротворима, родољубима и љубитељима ерске школе и њене будућности као:

Васи Стојановићу, Луки Тошићу, Манасији Маринковићу, Јовану Марјановићу свршеном богослову, Риљи Павловићу, Пери Делићу и Остоји Стевановићу, који свагда а особито у прошлој години, доста знатан дар у име хаљина за сиротну школску младеж положише.

Особиту пак захвалност од ерске младежи нека прими г. Васо Стојановић, као једини свагдашњи отац и старатељ њихов, који украси ерско православно школу придаривши јој слику „Сан Краљевића Марка“, у вриједности од 18 ф.

А исто тако нека приме жарку љубав и захвалност опет: г. Васо Стојановић, Лука Томић, Манасија Маринковић и Перо Делић, који још више увеличаше светињу ерске будућности, придаривши јој најновију слику „Св. Саво благосиља Српчад“, у вриједности 30 фор.

Нека је такође топла благодарност и госп. Дини Вучковићу, који придари ерској школи дивно украшену лампу за салу, у вриједности до 15 фор.

Овијем свијем узор грађанима који дајући средства ерској младежи, изазивајући их и упућујући на ерску прошлост, те са свијем тијем омогућавајући их да се што боље спремају и васпитају у својој православној вјери и народности ерској.

Нека је родољубима и старатељима ерске младежи једина награда само код нашег Оца небеског. А ерској младежи стајаће у загрејаним грудима увијек своје добротворе и старатеље уважавати, цјенити, поштовати и свагда се сјећати отаца ерске свијести и њене будућности.

У Санском Мосту дана 30./11. 93.

Јован Марјановић,
учитељ Србљем.

Проповиједање и бесједење у ерско-православним црквама у Сарајеву. Његово Високо-преосвештенство АЕ и Митрополит Дабро-босански, госп. Ђорђе Николајевић, издао је свештенству станујућем у Сарајеву распоред проповиједања, којег доносимо у овој свесци. Осим тога упутио је свој дпис од 1. децембра о. г. број 2416, на

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сваког свештеника, који је у распореду назначен. Допис гласи: „У савезу наше архијерејске посланице од 22. новембра о. г. број 2390 издате пречасном српско-православном свештенству објегга реда Дабро-босанске епархије, која ће изаћи у листу „Источнику“ за мјесец децембар о. г. а желећи да се преко године пастирска поучна ријеч чује у овдашњим нашим двјема српско-православним црквама, што ће и народу угодно бити; — нашли смо се побуђени од Наше архијерејеке смирености, поред горње посланице, и овим посебним дописом позвати вашу да изволите по могућности припремити се, да бесједите и проповиједате православном народу и то за 1894. годину.

Унапријед надајући се да ће наша врућа жеља од ваше стране драговољно по позиву и дужности бити примљена и извршена, те с тога препоручујемо вам, да проповијед или бесједа, коју будете говорили, треба да буде кратка, и да у себи садржи христјанску поуку на основу дотичног јеванђеља, како би православни народ могао што боље разумјети и примити на своје религијозно-морално сазидање. У таквој поуци можете се дотаћи и осуђивати неке мање, које су вам без сумње познате, и које су се увукле, и из дапа у дан увлаче у наш народ.

А да би вам се олакшало, дозвољава се, да исте проповједи и бесједе, које сте једне године говорили у старој цркви, можете друге године говорити у новој цркви, и обратно.

Осим тога, ако имате вољу, можете говорити и у друге недјељне и празничне дане, који нијесу у распореду назначени“ и т. д.

Гимназијски ученици као кандидати српско-православног богословског завода у Рељеву. Висока земаљка влада за Босну и Херцеговину благоизвољела је подијелити штпендије ученицима I. разреда сарајевске гимназије, као кандидатима српско-православног богословског завода у Рељеву и то:

Из епархије Дабро-босанске:

1. Милану Стефановићу, 2. Светозару Поповићу, 3. Јови Јовановићу, 4. Сави Илићу, 5. Владимиру Кеџману, 6. Владимиру Бањцу, 7. Николи Богуновићу, 8. Ники Лапчевићу.

Из епархије Зворничко-шумланске:

1. Николи Стојановићу, 2. Ради Николићу, 3. Јовану Јевтићу.

Из епархије Херцеговачко-Захумске:

1. Петру Радуловићу, 2. Владимиру Перовићу, 3. Обрену Ђурићу.

Константина удова Т. Петровић. Мати овдашњег уваженог грађанина и врлог предеједника српско-православне општине у Сарајеву, преминула је 20. новембра у 86 години живота. Покојница је још за живота чинила многа добротинства, особито српско-православној цркви, па и након смрти оставила нам је честита сина, од кога овдашњи српски народ много очекује. Он је за спомен своје непрежаљене мајке, осим досадашњих дарова српској школи, покловио 1000 фор. у фонд српске више дјевојачке школе у Сарајеву, и по 100 фор. српском пјевачком друштву „Слози“ и убошкој закледи. Бог да прости покојницу а да поживи врлог јој сина и шћери.

Јавна благодарност. Висока земаљска Влада за Босну и Херцеговину благоизвољела је у својој великој добротности осим многих других цркава, које је до данас обдарила скупоцјеним нужним утварима, сјетити се и наше сиромашне цркве маринске, којој је послала слиједеће ствари: 1 потпуно свештеничко одјејаније бијело; 1 потпуно свештеничко одјејаније црвено; 2 велика чирака пред двери; 2 мања чирака на св. трапезу; 2 чирака трисвјећњака на св. трапезу; 1 полијелеј (многосвјећњак); 1 путир; 2 дискоса; 2 звјездице; 1 коцје; 1 ложица; 1 дарохранилицу; 1 дарохранилицу мању; 1 кадијоницу; 1 велико кандило; 3 мања кандила.

Од стране одбора српско-православне цркве у селу Марини овијем се изриче најтоплија благодарност на горепоменутом дару.

Приједор 14. децембра 1893.

За одбор српско-православне цркве:

Симо Стојановић,
парох марински.

Исправак. У пјесми посвећеној Јов. Сундечићу у X. и XI. свесци „Источника“ на стр. 510 у првом стиху озго поткрала се штампарска погрјешка, која смисао квари. Тамо стоји: Који има свјести, вјере, — а треба да стојим: Који нема свјести вјере.

Број 2416. Распоред проповиједача у старој и новој цркви сарајевској за 1894. год.

Тек. број	Име и презиме свештеника	Јануар	Фебруар	Март	Април	Мај	Јуни	Јули	Август	Септембар	Октобар	Новембар	Децембар
1	Ђорђе Магарашевић, архимандрит		2-ог у новој цркви			21-ог у старој цркви							18-ог у новој цркви
2	Венијамин Николиновић, архимандрит		2-ог у старој цркви			21-ог у новој цркви							18-ог у старој цркви
3	Стево Н. Давидовић, прото	1-ог у старој цркви	13-ог у старој цркви	20-ог у старој цркви	17-ог у новој цркви	15-ог у старој цркви	12-ог у новој цркви	20-ог у старој цркви	4-ог у новој цркви	4-ог у старој цркви	9-ог у старој цркви		6-ог у новој цркви
4	Васо Поповић, прото			6-ог у новој цркви	3-ег у старој цркви	22-ог у новој цркви	26-ог у старој цркви	31-ог у новој цркви	8-ог у новој цркви	8-ог у старој цркви	23-ег у старој цркви		4-ог у старој цркви
5	Ђорђе Петровић, прото	30-ог у старој цркви	27-ог у старој цркви	13-ог у новој цркви	17-ог у старој цркви	26-ог у новој цркви	29-ог у новој цркви	31-ог у старој цркви	8-ог у новој цркви	11-ог у старој цркви	23-ег у старој цркви		6-ог у старој цркви
6	Петар Ђонић, прото	14-ог у новој цркви	20-ог у старој цркви	20-ог у новој цркви	23-ег у старој цркви	29-ог у новој цркви	24-ог у старој цркви	24-ог у новој цркви	11-ог у старој цркви	11-ог у старој цркви	23-ег у новој цркви		21-ог у старој цркви
7	Гаврило Бољарић, прото	16-ог у новој цркви		6-ог у старој цркви	3-ег у новој цркви	8-ог у старој цркви	5-ог у новој цркви	3-ег у старој цркви	11-ог у новој цркви	11-ог у старој цркви	16-ог у старој цркви		21-ог у новој цркви
8	Тодор Јунић, свештеник	23-ег у новој цркви		13-ог у старој цркви	10-ог у новој цркви	8-ог у новој цркви	19-ог у старој цркви	3-ег у новој цркви	18-ог у старој цркви	18-ог у новој цркви	16-ог у старој цркви		11-ог у старој цркви
9	Стефан Трифковић, свештеник	6-ог у старој цркви			18-ог у старој цркви	29-ог у старој цркви				8-ог у старој цркви			25-ог у старој цркви
10	Ђорђе Бијановић, свештеник	7 и 14-ог у старој цркви	27-ог у новој цркви	25-ог у старој цркви	10-ог у старој цркви	15-ог у новој цркви	30-ог у старој цркви, а 15 у новој цркви.		15-ог у старој цркви	14-ог у старој цркви	30-ог у старој цркви		8-ог у старој цркви
11	Ђорђе Грабеж, свештеник		13-ог у старој цркви		19-ог у старој цркви	22-ог у старој цркви	26-ог у новој цркви	10-ог у новој цркви	29-ог у старој цркви	2-ог у старој цркви	2-ог у старој цркви		
12	Јован Ђокић, свештеник	1-ог у новој цркви	20-ог у новој цркви	27-ог у новој цркви	19-ог у старој цркви	1-ог у новој цркви	12-ог у старој цркви		25-ог у старој цркви	25-ог у старој цркви	26-ог у новој цркви		25-ог у новој цркви
13	Лука Чулић, свештеник		6-ог у новој цркви	27-ог у старој цркви	23-ег у новој цркви	26-ог у старој цркви	24-ог у новој цркви	17-ог у старој цркви	26-ог у новој цркви	14-ог у старој цркви	26-ог у старој цркви		11-ог у старој цркви
14	Ристо Бошковић, протођакон		6-ог у старој цркви	25-ог у новој цркви		1-ог у старој цркви	19-ог у новој цркви		15-ог у новој цркви		1-ог у старој цркви		11-ог у новој цркви

Зр Сарајево, 1. децембра 1993.

Одобрено с благословом:

АБ и Митрополит Дабро-босански:
Ђорђе Николајевић, с. р.

Читуља.

Хаџи Петар (Петко) Ђурић,свештеник Велико-Сочански у протопресвитерату
Дервентском.

Овај служитељ Божијег олтара и свештеник српско-православног народа, дана 23. новембра 1893. године преселио се у вјечност последице дводневног боловања.

О животу и раду овог вјерног и искреног слуге олтара Господњег, имало би се много што шта рећи што би ишло у прилог његова поштења, добротe и правичности његове.

Но како простор овога листа недопушта, да се све то овђе на дуго изложи и ређа, то се укратко о њему има рећи толико: да је своје свештеничке дужности најувердније и најсавјесније обављао, и да са својим народом никад у сукоб дошао није, него је с њиме у највећој слози и љубави живио, те је кроз то уживао опште повјерење и љубав не само својих па-

рохијана, него и свију другијех људи, који су га из ближе познавали.

Школа није учио никаквијех, него је као и сви други наши стари свештеници самоучки „под буквом“ изучио часловац и псалтир и кроз то је получио чин свештенички, али му то ипак није много сметало, па да се обогати онијем врлинама које красе свакога човјека а нарочито свештеника српске цркве. Нарочито га је красила врлина побожности, под утиском које зажели да оде у света мјеста и поклони се светом и живоносном гробу Господњем. У фебруару 1890. оде са протом хаџи Теодором Илићем и протом Новаковићем у свети Јерусалим, одакле се последице 3 мјесеца здраво врати међу своје парохијане, који га сто ненадно прије кратког времена изгубише, и који данас у истини жале и оплакују свога доброг и поштеног пастира.

Покојник је оставио пза себе супругу и двије сестре а ђеце никада ни имао није.
Мир нека је испусти његову и вјечан му спомен у народу кога је служио.

Број 2519.

К.

Стјечај.

Расписује се оввијем стјечај на мјесто канцелисте при овдашњој конзисторији. Са оввијем је мјестом скопчана годишња плата од 600 фор. која се прима мјесечно од ц. к. покрајинске благајне у Задру.

Ко жели добити ово мјесто треба да има лијеп и читак рукопис, да познаје ћирилицу и латиницу, те да је уз то вјешт и њемачкијем писменима, исто тако да је вјешт и у вођењу пера у конзисторијским сједницама и у протоколирању службенијех списа.

Натјецати се могу и свештена и свјетовна лица, а међу натјецатељима предност ће имати свештена лица.

Молбенице правилно устројене и биљеговане са односнијем школскијем свједоцбама, са свједоцбом о досадашњој служби натјецатеља и са свједоцбом о моралном и политичком владању његовом, имају се путем надлежне предпостављене власти управити овој конзисторији најдаље до 31. децембра 1893.

Из конзисторијске сједнице

У Задру, 6. новембра 1893.

Еп. Конзисторија.

Православном свештенству и црквеним општинама.

Одавно се осјећа потреба, да се наше православне цркве снабдеју и украсе са одјејањима, иконама и осталим црквеним утварима, израђеним у строго православном духу.

Познато је свима, да су наше православне цркве до сада снабдјевале са онакарађеним одјејањима и другим црквеним потребама.

Поред ових продаваца, и многа друга лица, која нису имала ни умјетности ни спреме, радила су ове послове сама или су служила као агенти ових или других јевреја, необзирући се ни нај-

дуже на њиховој штети, него на њиховој користи.

мање, дали је то за православну богомољу или не.

Наша радња, коју смо ми овдје у Земуну отворили, моћи ће снабдјети свакога са свима црквеним потребама, књигама и иконама једино у православном духу. Зато молимо поштовано свештенство и црквене општине, да нам се из-

воле са поручбинама обраћати, пошто смо увјерени, да свакога можемо у свему поштено услужити. — Цјеновнике наше шаљемо на захтјевање свакоме бесплатно.

У *Земуну* на св. Николу 1893. год.

С поштовањем:

Витомир Марковић и Павловић,
кројачи цркв. и свешт. одијела и продаваоци
свију црквених утвари.

Број 2520

Окружница.

Српско православно протопрезвитерима, надзиратељима, а преко ових и свему свештенству Дабро-босанске Епархије.

У савезу АЕ. М. Конзисторијалне окружнице од 23. новембра 1889. број 1995 (види Д. Б. Источник од 1 децембра 1889. број 23. стр. 363.), позива се пречасно свештенство, да на вријеме полагају претплату на лист „Босанско Херцеговачки Источник“, преко надлежних протопрезвитера и надзиратеља, а ови пак да шаљу са својом претплатом АЕ. М. Конзисторији у јануару и јулију 1894. године, а тако исто и унапријед за остале године.

Осим тога препоручује се протопрезвитерима и надзиратељима, да у будуће

кад буду шаљали претплату од свештенства, нека назначе тачно име и презиме подручног свештенника, који је положио претплату, и колико и за које полугође; а тако исто да назначе: који свештеници из протопрезвитерата нису положили претплату, како би Конзисторија као власник листа, могла што боље и тачније водити списак претплатника и дужника.

Из Конзисторијалне сједнице.

У *Сарајеву* 16. децембра 1893.

**АЕ. Митрополитска Конзисторија
Дабро-босанске Епархије.**

Читаоцима „Босанско-Херцеговачког Источника“.

Овом свеском завршује „Источник“ 1893.‑ћу годину, т. ј. навршује седму а 1894.‑те ступа у осму годину свога опстанка. Да ли је и у колико је овај лист, борећи се са материјалним и другим незгодама — за прошлих седам година — користио друштву а на по се свештенству и цркви нашој, није наше да кажемо, већ је то ових, који су „Источник“ примали и читали. Но наше је да кажемо, да смо борећи се са тим за седам година, успјели бар у томе, да стечемо за идућу годину ваљаних сарадника, који ће од сад сво-

јим радовима овај лист подпомагати са разноврсним чланцима, бесједама, старицама и т. д. Према овоме очито је да до радних руку неће нигда заирати, само желити је да нам се читалачки свијет нарочито свештенство епархије Херцеговачко-Захумске и Зворничко-Тузланске пријави, а тако исто и учитељство и побожни Хришћани, што више с претплатом на вријеме одазову; те да можемо бар велике трошкове око листа подмиривати и не упадати у дуг; јер није право труд улагати а дуг сносити.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Овај ће лист и у идућој години излазити сваког мјесеца у истом формату од 2¹/₂ табака, а по истој цијени.

Учитељи и ђаци добијају лист у пола цијене ако унапријед пошаљу претплату.

Свештенство и остали Хришћани добиваће лист, ако пошаљу претплате 4 фор.

Претплата се шаље „Српско-православној АЕ М. Конзисторији у Сарајеву“, а све остало „Уредништву Бос.-Херц. Источника“.

Од идуће године неће се лист „Источник“ никоме шиљати, док не пошаље претплату.

Само свештенство Дабро-босанске Епархије добиваће лист по досадашњем начину, јер је оно обвезано држати и плаћати овај лист.

Такођер идуће године најтачније свакоме претплатнику лист ће се на вријеме шиљати свршетком сваког мјесеца.

Сви дужници, који нам још не послаше претплату за цијелу 1892. и 1893. годину, позивају се да то бар сада учине, јер се штампарији мора дуг подмирити.

Власништво и уредништво
„Бос.-Херц. Источника“.

ПЕТАР НИКОЛИЋ У ЗАГРЕБУ

Највеће фабричко стовариште слика, икона, оквира, огледала, сваке врсте сатова, столица из свинутог дрвета, кина сребра, шиваћих машина дрвеног и гвожђаног покућства итд.

Препоручује сваке врсте и величине олајном бојом штампаних слика а нарочито мојом накладом помножене **народне хисторијске слике** као:

„Св. Саво благосиља Српчад“.

„Херцеговачко робље“. „Рањеног Црногорца“. „Босански бјегунци“.

„Дједа и унука“. „Пјесника Гундулића“.

као и руком рађене на платну српске слике:

„Цар Лазар са породицом“.

„Цар Душан и вила“. „Југ Богдан и 9 Југовића“. „Косовка дјевојка“

„Сан Краљевића Марка.“ „Бранко Радичевић и вила.“

Св. икона сваке израде и величине, цјеловаћих икона на лиму, а израђују се и цијели иконостаси за цркве, за које се прорачуни на захтјев шаљу

Портрети се израђују највјерније по фотографијама у свакој величини

Црквених утвари од кина сребра, посребренога ¹/₅ чистог сребра

Цијене су најумјереније а плаћа се олакшава мјесечним оброцима.

Цијеници се шаљу на захтјев бесплатно и франко.